

Déli Hírlap

Redacția și administrația:
TIMIȘOARA, I., Piața Brătianu No. 3.
Telefon: 23—10.

GAZETA MAGHIARILOR
DIN BANAT

Nr. cererii de insc. în Reg. publ. per 934/1938
Trib. Timișoara
Redactor resp. DR. VARNAY ELEMÉR

Szodoma! Petróleum!

Nevezik fekete arany, nevezik folyógyémántnak a petróleumot, de meg is értik ezeket a diszítő jelzőket a nyersolaj, mert az folyik a legnagyobb küzdelem napjainkban. A petróleum a legfontosabb nyersanyag a világon, mert melléktermékeivel fűtik a repülőgépeket, a hajókat, a gazdasági gépek motorjait, a petróleum tartja mozgásban az egész mai civilizációt. Szinte felesleges mindezt elmondani, mert minden gyermek tudja, hogy mit jelent munkra a fekete arany, amelyből hiába hoznak a föld színére mindig nagyobb és nagyobb mennyiségeket, annál mohóbb a kereslet utána. A kereslet került nyilvánosságra a világ nyersolaj-állományának összeállítását statisztika. Nagyon támasztogatók, de egyben figyelmeztetők is adatai. A statisztika szerint a világban 1937. évben 456 millió tonna nyersolajat termeltek az egész világon, de ez az óriási mennyiség el is fogyott az utolsó cseppig. A petróleumban legjobban érdeklődő Amerika hajszolja leginkább ezt a kémiai-életelixirt.

Az Amerikai Egyesült Államok minden egyzetkilométernyi területén történtek már fúrások kísérletek, de ugyanígy keresik, kutatják az egész földön mindenütt a petróleumot. Miért? Mert a fogyasztás igényei a mérhelemben tágnulnak, a felfedezési lehetőségek pedig mégis csak kötöttek. És ott leselkedik még a jövő is: mi lesz, ha a föld gyomrában rejlő petróleumkincsek egyszer elfogynak? Anélkül ma már lélegzeni sem tud a gépi élet beállított köz- és magángazdaság. Mi lesz, ha egyszer elfogy a petróleum és nem lesz több benzín? Akkor a technika végleg megszűnik, egy teljesen át kell állítani a mai munka, a mai termelés egész rendszerét. Vagy visszafordulunk az együgyű multba, vagy ki kell találni a tudományunk valami olyan megoldást, amelynek segítségével pótolni lehet a nagyszelvény hajtóerőt. Erre azonban igen csekélyek a bímoly kilátások. Sőt inkább a legendás elképzelések világába tartoznak, mint például az a vélemény, hogy egyszer majd a napból kivont energiák segítségével lehet pótolni a hőt, ha egyszer elfogynak a föld gyomrában rejlő szénkészletek.

A gyakorlati életnek azonban nincsen másban messzi problémákkal foglalkozni. Eppen ezért minden nemzet arra igyekszik, hogy mégis csak hozzájusson, amire szüksége van egy minél nagyobb mennyiségben tárjon fel új petróleum-forrásokat. És éppen azért, mert a kereslettel szemben a kínálat oly kevés, tülekedés, harc, elképesztő kereskedelmi és gazdasági kitévés folyik világszerte a petróleumért. Nincs is aztán nagyobb szenciació, mintha valaki új kincseit igéri egy ilyen még ismeretlen eltáratlan petróleum-telep. A legújabb lelőhely Palesztinában akadt. Színhelye Szodoma. A bibliailag ismert Szodoma, amelyet testvér-városaival, Gomorával együtt büneiért kénköves üzes eső pusztított el a valaha. Mózes első könyvének tanúsága szerint. Ennek a városnak hegyén napjainkban új emberi település támadt. És amint véletlenül néhány geológus idevetédt, a város és terméketlen területen érdekes jelenséget észlelt. A föld felszínén itt is, ott is olajnyomok mutatkoztak. Eppen úgy, mint annak idején, a ma már gőzerővel dolgozó iraki petróleummezőkön. Még meg sem megegedett jóformán a köztudatban a hír, máris megindult a küzdelem a petróleum-koncesszióért. És csakhamar meg is alakult a részvénytársaság, amelynek igazgatói azonosok az iraki petróleum-társaság igazgatóival.

Igy most már Palesztina is petróleumterület, amely eddig érintetlen mivoltában mérhetetlen kincsekkel igér azoknak, akik kiaknázzák. Az egykori Szodoma színhelyén majd száz és száz petróleumkut épül, ezer és ezer munkásköz-

EGYENETLENSÉG AZ ANGOL KONZERVATIV-PÁRTBAN

Churchill szerint Németország teljesen felkészült a háborúra
Pénteken elindul a moszkvai katonai küldöttség
Figyelmeztetés a demokrata hatalmaknak
— a német napiparancsban

Londonból jelentik: Az angol alsóház elnapolása körüli bizalmi szavazásban a konzervatív párt mintegy 30—40 tagja utólagos megállapítás szerint tartózkodott a szavazástól. Az angol parlamenti életben ez a szokatlan esemény nagy feltűnést keltett és valószínűleg tartják, hogy a párt vezetősége felelősségre fogja vonni azokat a képviselőket, akik a vita során a ház ülésének elnapolása ellen szóltak fel és akik nem vettek részt a szavazásban. Chamberlain miniszterelnök második felszólalásának szokatlanul éles hangja majdnem pártzűlésre vezetett és élénk megjegyzések tárgya volt az ülés után. Mindez politikai körök véleménye szerint valószínűleg további fejleményekhez fog vezetni. A párt vezetősége már összeállította azoknak a konzervatív képviselőknek a névjegyzékét, akik a tegnapi alsóházi ülésen a kormány szándékaiival szembehelyezkedtek.

Churchill újabb vészjósolata

Winston Churchill az alsóház szerdai ülésén feltűnést keltő beszédet mondott, amelynek során a következőket hangoztatta:
— Nem osztom a miniszterelnök úr véleményét, mert a helyzet sokkal súlyosabb, semhogy az angol parlament tagjai a fővárosból elutazhassanak.

Németország háborúra készülődik

és az összes jelek arra mutatnak, hogy a német csapatok még az őszi lombhullatás előtt akcióbá akarnak kezdeni. Aki a helyzet végzetes kiélezettségét nem akarja felismerni, az bűnt követ el saját népe ellen.

Németországban jelenleg kétmillió ember áll fegyverben.

Augusztus első hetében újabb félmillió katona

vonul zászlók alá. Ennek a hadseregnek a legnagyobb részét a Lengyelországgal szomszédos felvonulási terepen vonták össze és másfélmillió szuronnyerő mered fenyegetőleg a lengyel terület felé. Németországban az utóbbi hetekben és hónapokban nem beszélnek, hanem cselekszenek. Németországban az iskolaévad beszüntetése után azonnal kiürítették az iskolaépületeket és kórházakká rendezték be őket. De más közintézmény helyiségeit és kórházakat alakították. Nyilvánvaló, hogy Németországban oly közelinek tartják a háború kitörésének időpontját, hogy már a harctéri sebesültek ápolásáról is gondoskodnak. A tényleg ilyen összevágó sorozata mellett súlyos felelősség nehezedik a kormányra. Lehetetlen ezért a parlamentet két hónapra elnapolni.

Hadihajón indul Moszkvába az angol-francia katonai bizottság

A Moszkvába készülő francia katonai bizottság pénteken délelőtt indul Londonba, ahol az angol kormány ebédet ad tiszteletére. Szombaton délután a francia és az angol katonai bizottságok az angol tengerügyi hivatal által rendelkezésükre bocsátott hajón indulnak Oroszországba.

A NÉMET NAPIPARANCS A HELYZET KOMOLYSÁGÁRA FIGYELMEZTETI A HADSEREGET

A csütörtöki német lapok hangsúlyozzák a szárazföldi, légi és tengeri haderő parancsnokai által kiadott napiparancs jelentőségét. Ezt a napiparancsot „a hadsereg ünnepe” alkalmából tették közzé. A Berliner Börsenzeitung megállapítja, hogy

a napiparancs felhívja a katonák figyelmét a helyzet komolyságára.

Ez egyben figyelmeztetés is jelent azon hatalmak számára, amelyek Németországot be akarják keríteni, hogy a német hadsereg hatalmasabb, mint bármikor volt és abban a helyzetben van, hogy a birodalmat megvédelmezze. A német katona vitéségét sohasem vonták kétség-

be ellenségeink. Ez a hadsereg a Vezér kezében olyan erőt jelent, amely legyőzhetetlenné teszi Németországot és biztosítja győzelmét.

A FRANCIA-NÉMET TÁRSASÁG ELNÖKEINEK RÁGALMAZÁSI ÜGYE

Párisból jelentik: Csütörtökön délelőtt a párisi német nagykövetség a következő hivatalos közleményt tette közzé: „Több párisi napilap Berlinből keltezett hírt közölt, amely szerint Abetz, a francia-német társaság elnöke, a francia igazságügyminisztériumhoz beadványt intézett és rágalmazással vádolja meg Keryllist, az Epoque főszerkesztőjét. A német nagykövetség szerint a jelentés megfelel a valóságnak.”

Ismeretes, hogy a francia lapok Abetzet belekeverték a közelmúltban leleplezett kémkedési ügybe.

OLASZORSZÁG TAMADÁSTÓL TART

Rómából jelentik Ansaldo, ismert olasz publicista a Telegraph című lapban azt írja, hogy Olaszországnak fel kell készülnie, mert a demokrata hatalmak lázasan készítik elő a nagy koalíciós háborút a tengelyhatalmak ellen. Különösképpen jellemzi ezt a készülődést

dolgozik majd a petróleum finomítóknak. 1940-ben már megkezdődnek a furási munkálatok, hatalmas élet kezdődik az évezredek óta hallott mezőkön. És a bibliai Szodoma helyén majd fel-

tamad egy petróleumszagu, nagyszerű üzlet, fekete aranyért csengő sárga aranyat szolgáltatva a bibliai mivoltukban is üzletben mindig éber, nagyszerű szimatu angoloknak. (Flanour)

az angol csapatoknak Egyiptomba való szállítása, hogy Libiát megtámadják. Az angolok tüzelik a törököket, hogy támasszanak igényt a dodekanezosi szigetekre, a görögöknek azt híresztelik, hogy Olaszország meg akarja támadni őket, az angol bankárok pedig pénzzel akarják Jugoszláviát magatartásának megváltoztatására bírni. A készülődések elsősorban Olaszország ellen irányulnak és ezért van nagy jelentőségük az olasz hadgyakorlatoknak. A demokrata hatalmak az Alpeseken keresztül készítenek elő támadást Olaszország ellen és ez a magyarázata annak, hogy az olasz hadgyakorlatokat a Po völgyében tartották meg.

MEGKÉTSZEREZIK AZ EGYIPTOMI HADSEREG LÉTSZÁMÁT

Londonból jelentik: Augusztus közepén ötezer főből álló angol csapatszálítmány érkezik a Szezi-csatorna környékére. Az Egyiptomban

lévő angol csapatok létszáma ezzel az angol-egyiptomi szerződésben meghatározott létszám kétszeresére emelkedik.

NÉMETORSZÁGNAK TENGER KELL!

Danzigból jelentik: A Frigyes Vilmos-szövetség nagygyűlésén Förster danzigi körzetvezető beszédet mondott.

— A danziagiaknak nincs forróbb óhajuk, minthogy a német tengerészek mielőbb állandó otthont találjanak Danzigban. A németek már akkor járták a tengert, amikor az angolok még államot sem alakítottak. Nekünk, — mondotta — a nyolevanmillió német népnek, ugyan olyan jogunk van a tengerhez, mint az angolok 43 millió népének. Ha még a Danziggal szomszédos alig húszmillió lengyel nép is igényt támaszt a tengerre, akkor a német nép ezt százszorosan megkövetelheti magának.

vegyék le a gazdasági kérdéseket. Ez a javát azt célozza, hogy a tanácskozások sikerrel záruljenek, mert csak szigorúan a napi kérdésekre korlátozódnának. A lap szerint Kato ügyminiszteri megbízott határozottan elutasította az ajánlatot, hangsúlyozva, hogy a javat az Arita külügyminiszter és Craigie között létrejött egyezmény szellemével ellentétben áll. Így azon véleményének adott kifejezést, hogy a tanácskozások csak abban az esetben vehetnek eredményt, ha Nagybritannia valamennyi japán kívánságot teljesíteni hajlandó.

A KINAI HELYZET TOVÁBBI KIELEZÉSTŐL TARTANAK

A Reuter ügynökség jelenti: A pekingi angol hatóságok tiltakozást jelentettek be a japán követségen egy újabb angolelleses incidens ügyében. Az incidens szereplőit nem sikerült leplezni. Itteni kínai körökben azt hiszik, hogy az angolelleses mozgalmat a japán katonai tóságok szítják. Ugy tudják továbbá, hogy elkövetkezendő napokban a helyzet még jobbi fog éleződni.

A JAPANOK A VILAG BÉKÉJÉT BIZTOSÍTJÁK

Tokióból jelentik: Olaszország tokiói követé felhívást kapott a tokiói angolellesgától, amelyben az áll, hogy „Anglia az emlégség ellensége”. Az angolelleses liga az olaszmet-japán egyezmény megkötését sürgeti a célból, hogy „biztosítsák a világ békéjét”.

Az Anglia és az Egyesült Államok esajjtóhadjárát tovább folyik. A „Kokumin” „Jomiury” nevű lapok többek között azt ír hogy teljesen felesleges lenne küldöttséget nesztelni az Egyesült Államokba, mivel az rikai-japán egyezménynek az Unió részéről tént felmondása azt bizonyítja, hogy ezen fé ellenséges érzülettel viseltetik Japán iránt.

OROSZ KÖLCSÖNT KAP KINA

Moszkvából származó értesülés szerint ottani jólétesült körökben megerősítik a Knak adandó 750 millió rubeles kölcsön híre kölésönt a kínai kormány hadianyagvásárl fordítja.

Merénylet a jeruzsálemi rádióállomás ellen

Jeruzsálemből jelentik: Az angol szolgá ban álló jeruzsálemi rádióállomás ellen tes merényletet követtek el. Az adóállomás épü rok három robbanás történt, amely súlyos rokat okozott. Öt ember, köztük az angol mondó és két arab alkalmazott megsebesült.

Az angolelleses tüntetések megakadályozzák a tokiói tárgyalások sikeres befejezését

Japán nem hajlandó a gazdasági kérdéseket a tárgyalásból kikapcsolni

Küldöttséget küld Japán, hogy az Uniót álláspontja megváltoztatására bírja

Párisból jelentik: Nemzetközi politikai körök előtt ma már nyilvánvaló, hogy az amerikai-japán kereskedelmi szerződés felmondása az utóbbi hónapok legnagyobb horderejű eseménye.

A szerződés felmondása Párisban és Londonban valóban úgy hatott, mint derült égből a villámcsapás, mert az amerikai semlegességi törvény megváltoztatása során bekövetkezett Roosevelt-kudarc után senki sem hitte, hogy az elnök ilyen merész lépésre határozza el magát.

A dolgok megértéséhez tudni kell, hogy mióta Japán megkezdte Kína elleni háborúját, nyersanyagának legnagyobb részét — gyapotot, vasat, acélt, petróleumot — Amerikában szerezte be.

Igy például a múlt évben Japán 51 millió angol font értékben vásárolt amerikai árut, pontosabban csak petróleumot, vasércet, ólmot és nyersgyapotot. Cserében nyerselyem természetén kívülencven százalékát adta el s ez az összeg 27 millió fontra rug. Azt is tudni kell, hogy Japán Amerikában vásárolta be municiószüükségletének 57 százalékát.

Az az áresés, amely a kereskedelmi szerződés felmondása nyomán Japán tőzsdei értékekben bekövetkezett, hiven mutatja, hogy milyen ropant jelentőségű Roosevelt lépése.

KERESZTES HÁBORÚ FOLYIK KINA ÉS JAPAN KÖZÖTT

Csang Pen Csung, Kína rendkívüli európai megbízottja a Reuter iroda munkatársának a következőket mondotta: Minden tulás nélkül mondhatom, hogy az Egyesült Államok lépése, amellyel felmondta a Japánnal megkötött kereskedelmi és hajózási szerződést, minden vonatkozásban azt igazolja, hogy

Kína és Japán között keresztes háború folyik.

A kínai diplomáciai megbízott további nyilatkozata során rámutatott arra, hogy az Egyesült Államoknak ebből a lépéséből a diktátorok sokat tanulhattak és főleg figyelmeztető volt számukra, hogy nem lehet tovább haladni azon az uton, amelyen most járnak.

ANGLIA ARITA KÜLÜGYMINISZTER TESI FELELŐSSÉ AZ IZGATÁSOKÉRT

Londonból jelentik: A szerdai minisztertanácsal kapcsolatban, amelyen a külpolitikai kérdésekről, a távolkeleti helyzetről és a közeljövőben meginduló moszkvai vezérkari megbeszélésekkel foglalkoztak, a Press Association értesülése szerint a tokiói angol nagykövet újabb erőlyesen tiltakozni fog a japán kormánytól az

angolelleses izgatások miatt. A nagykövet hangsúlyozni fogja, hogy a japán kormány Arita külügyminiszter formulájában felelősséget vállal arra, hogy megszűnik az angolelleses izgatás.

A japán kormány vagy nem tudja, vagy nem akarja a rendet fenntartani,

tehát nem teljesítette a formula feltételeit. A további ellenséges izgatások nagyon megnehezítenék a tárgyalások folytatását és így nem várható siker a megbeszélésektől. A Press Association még hozzá teszi, hogy az angol kormány a dominiumok, Franciaország és az Egyesült Államok Romániával szoros egyetértésben jár el.

JAPAN VALAMENNYI KÖVETELÉSE TELJESÍTÉSÉT KÖVETELI

Tokióból jelentik: Az Asaki című lap szerint Sir Craigie javasolta, hogy a folyamatban levő angol-japán tanácskozások napirendjéről

Gamelin tábornok elismerő sorai a román hadseregről

Bucurestiből jelentik: Gamelin tábornok, aki — mint ismeretes — a francia szárazföldi, tengeri és légi haderő parancsnoka, a Semnalul című fővárosi lapnak a francia-román kapcsolatokról kiadott kiadott számában a következő meleg sorokat írja:

— A francia és a román hadsereget hosszú és közös, emlékekben gazdag tradíció és múlt köti össze. A kölcsönös érzelmekről számos esetben meggyőződtem, de különösen legutolsó,

1937-ik évi romániai tartózkodásom alkalmával gyűjtöttem tanujelét a meleg kapcsolatok megállapítottam, hogy Románia nem hanyagja el szép hadseregét és azt a modern hálszüükségleteinek megfelelő nívón tartja. A mán katona értéke közismert, a parancsnok tisztet át vannak hatva a köteleességérzett mindenek fölött áll H. Carol király, aki szedélyes módon érdeklődik hadseregének fejlődéséért.

Merényletet kíséreltek meg a madridi rendőrfőnök ellen

Nem tudták a tetteseket elfogni

Madridből jelentik: A spanyol nemzeti egység látszólagosságának egyre több bizonyítékát szolgáltatják a napi események. A legutóbbi merénylet után sem szűnhet el az ellenzéki magatartást tanúsító spanyol elégedetlenség ténykedése.

Szerdán újabb esemény bizonyította, hogy Spanyolországban a nyugalom nem állt helyre. Ismeretlen tettesek

merényletet követtek el a madridi rendőrfőnök ellen

és a hatóságok minden igyekezete hiábavaló bizonyult a merénylők kézrekerítésére. Nyilván a merénylet elkövetése után 60 embert tartóztattak le és bezáratották őket a rendőrségre. A letartóztatottak kihallgatása arra nyúl, hogy támpontot szerezzenek tőlük a tettes leges tettesek kézrekerítésére.

CAPITOL-ban

Péntek, aug. 4-től kezdve

ERROL FLYNN „ROBIN HOOD” című film hőse

legújabb közös filmjükben fordulatos drámai cselekménnyel:

Sohsem felejtitek el

BETTE DAVIS

a közkeletű muzsicsilla

Anatol Litvack rendezése.

Az emberi szervezet csodái

A sejtek élete. — Az összejt oszlása. — A sejtek munkája és együttműködése

Az idén ünnepli a tudomány százéves évfordulóját annak, hogy Schleiden és Schwann megalapították a ma már megdönthetetlen tudományos igazságnak számító sejttezt. A természettudományok e korszakalkotó fejezete 1839-ben nyílt meg és azóta úgy az elméleti biológia, mint az orvostudomány talán a legtöbbet a mikroszkópos élettitkok kutatásának köszönhetett. A természet kedveli a mozaikot, nemcsak a fizika ridegbeig világában, ahol atomokra, elektronokra, protonokra tagolja a látszólag egységes, folyamatosnak tetsző anyagot és kvantumokra még az erőt is, — hanem az élők világában is milliárdnyi apró életegységre szakad, hogy annál biztosabbá tegye az életműködésüket és annál jobban védhesse a szervek, szövetek és az egész organizmus életét. Képzelnék csak el, ha a szervek nem ilyen sok tekintetben autonóm egységekből állnának! Ha a szervek kizárólag egészet képviselnének! A legkisebb sérülés, a legparányibb góc, kalandor bacillusok szeszélye stb. minden esetben az egész szervezet kezdené ki és az élet huzamból ideig tarthatatlan lenne.

Végtelenül bölcs berendezést, teleológiai szempontból felbecsülhetetlen célszerűséget kell látnunk abban, hogy agyvérleket, tüdőket, izmaink, mirigysejt-állományokat képviselnek, amelyek ezer pontból regenerálódhatnak, gyógyulhatnak, védekezhetnek az élet viszontagságaiban.

A SZERVEZET „FELEPÍTÉSE”

Idézéjélbe szorítjuk a felépítés kifejezést, mert alapjában véve hamis megjelölés. Divat volt sokáig a sejtek életét tárgyaló könyvekben a házépítés hasonlatát elővenni és ma is még sok helyütt téglához hasonlítják a celluláris egységeket, amelyekből a szövetek, szervek épülnek. A fejlődéstani tények és átállítása azonban szemléletre kényszerít.

Tudjuk, hogy valamennyien egyetlen sejtől származunk: a szülői ivarsejtek összeolvadásából előállt a generációk életét meghatározó, hatalmas energiájú kis parányból. Csodálatos valami, elgondolni azt, hogy

mindannyian szabad szemmel láthatatlan apró kis lényből, egyetlen kis „magból” indultunk el, a végzet és véletlen ezernyi szirtjei között bukkácsolva az életvilágba — hosszú ideig undat nélkül s ez iszonyú sötétből fokozatos hajnalodás, egyre növekvő fény sugárzatában érkeztünk el az öntudatos emberig, aki hátranz és csodálkozik azon, hogy miképpen jutott ide?...

Az egyetlen kiindulási sejt azonban az egész hatalmas szervezetet tisztán a saját erejéből hívta létre. Vastörvényeknek engedelmeskedve kezdett el oszlan és így, oszlás útján terebélyesedett másfél-két méter magas kolosszussá, megbilincszorozodva önmagát! A szervezet tehát nem épül, mert az épülés fogalmához számtalan rész összetételre van szükség.

A szervezet tagozódik, egyetlen elemből nyílik ki óriási levelekké, szárrá, virággá, gyümölcsevé.

Az ácsolás, építés, összerovás stb. fogalmi tehát merőben ellenkezik a fejlődéstani tényekkel s mint rossz hasonlat, téves képzeteket eredményeznek. A fejlődő sejt duzzad, barázdálódik, oszlik, hevül, kibomlik és belülről nő kifelé. Az egyre újraoszló sejt-tömegek pedig óriási fejelemben csoportosulnak, elkülönülnek a munkamegosztás értelmében és sejt-kolóniák szervekké társulnak, az alak, mérték és arányok előre beirt törvényszerűségei szerint. Bámulatos egy munka!

Az egyeredeti összejtől oszlás útján keletkező sejt-tömegek úgy alak, mint működés szempontjából igen eltérők. A szövettani tudomány (hisztológia) általában négy alapszövetfélést különböztet meg: hámszövetet, kötőszövetet, izomszövetet és idegszövetet. Ezeknek bonyolult szövődése, társulása adja a szerveket, amelyek mind

meghatározott cél és rendeltetés értelmében fejlődnek.

A sejteket általában három alapitpusra oszthatjuk: támasztósejteket, termelősejteket, vivősejteket. A támasztósejtek alkotják a szervezet vázát, gerincét. A termelősejtek váladékok, nedveket, vagy energiát termelnek. A vivősejtek a szervezet postásai; élelyt, táplálékot, hormonokat visznek magukkal és a vérpályában keringenek. A szervezet oxigénellátását lebonyolító vörösvérsejtek, a rendőri készülségnek megfelelő fehérvérsejtek, a különböző kötőszöveti típusok és őrszolgálatot teljesítő egyéb sejtek csak egy-egy változatai a tarka munkamegosztásra beállított egész sejtrendszernek.

A legszédületesebb forgatagot, a legáttekinthetlenebb és legbonyolultabb egyszerre-történést éljük át, ha benillantunk a nagy sejtállományok csodálatos együttműködésébe.

Minden sejt éli a maga külön életét, de össze van kötve nemcsak szomszédaival, hanem a

szervezet sokszor egész más tájain működő sejtekkel is.

A SZERVEZET SEJTJEINEK ÖSSZJÁTEKA

Az agykéreg mozgást kormányzó idegsejtjéből elindul a parancs; a megfelelő izomcsoport vagy izomgyed működésbe kezd. A szervezet koronájának az agyvérleket sejtjei összeköttetésbe lépnek a hussal, az izomsejtekkel és azok végrehajtják az utasítást.

A test felületét burkoló bőr sejtek alatt elhelyezett idegkérszülékek jelzik, hogy túlhideg van, túlmeleg van, valami támadás éri az illető oldalt; a hír óriási sebességgel rohan tovább... de nincs idő ahhoz, hogy a központi sejtekhez jutva ott előbb bírálatban részesüljön és tudatos intézkedésre nőgasson. Elég, ha a gerincvelőnek ama sejtcsoportjára jut el, ahol habozás, gondolkodás nélkül *hirtelen átkapcsolódik az automatikus mozgatóra és létrejön az automata védekezés, a reflex.*

Mindez csupa finom sejt-munka!

A szívsejtek káprázató „lelkismeretességgel” dolgoznak; szakadatlanul szivattyúzzák a kb. 4—5 liter vértomeget, hogy az élelyt szállító vörösvérsejtek idejében kellő mennyiségű oxigént vihessenek a szomjázó, fulladozó, izzadó szervi sejteknek. A vörösvérsejtek élete állandó rohanás. A bal szívkamrából iramodnak el; tág, de egyre jobban szűkülő csőrendszeren, az ütőereken át jutnak a hajszálerekig, azokból leadják a várva várt életpéldeszó gázt — a szerv lélegzik egyet. Innen visszajutnak a gyűjtőereken át a jobb pitvarba és jobb kamrába, majd sietnek a tüdőkhöz, ahol kiadják a szervekből elszállított széndioxidot és felveszik az új oxigén-készletet, hogy újra útnakinduljanak. S e közben mennyi kísérőmozdulat, kísérő-történést zajlik le az organizmusban!

A barna kenyér és juhhus drágább lett a többi élelmiszer ára változatlan maradt

A városi árvizsgálóbizottság legutóbbi ülésén — mint arról beszámoltunk — a pékek a kenyér, a mészárosok és hentesek pedig a hús árának felemelését kérték. A pékek rámutattak arra, hogy a búza ára lényegesen emelkedett, ezenkívül felemelték a városi illetékeket és az adót is. Ezt az utóbbi érvelésükkel teljesítést érdekében felhozták a húsiparosok is, akik rámutattak még arra, hogy a kivitel fokozása következtében úgy a sertés, mint pedig a szarvasmarha ára a piacokon lényegesen drágult. A város részéről Loichita Eutim dr. gazdasági tanácsnok az eddigi maximális árak változatlan fenntartása mellett volt.

A bizottság ülésén elhangzott vita alapján a fel-

Ha aztán az életet veszély fenyegeti, ha valaki külső vagy belső ártalom kikezdi a hatalmas élelyt: játékok: micsoda lázas munka, mennyi célszerű tevékenység, mennyi csapatösszevonás, védőháló, fozott termelés, nekilendülés indul a veszélyeztetett pont és az egész szervezet védelmére! Az élet nemcsak felfokozódik, a munkautem gyorsul, a sejt-egyed dolgozók magukat.

NEMES SEJTEK ÉS ÉLŐSKÖDŐ SEJTGAJKA

A szervezet egészségét szolgáló és életét fenntartó támasztó és működő sejtek mellett kóros sejtekben parazita benyomást keltő és dudvának nevezhető igen változatos sejtfejlésűekkel találkozhatunk. Különösen a daganatsejtekre találó a „sejtgáz” nevezés. Ha rákos vagy szarkómás burjánzás kezd ki a szervezetet, a szöveti kép (goreosó alatt) mutatja, hogy

a nemes szervműködést teljesítő sejteket elfojtja, elsorvasztja a gyorsan elhatalmasodó értéketelen vegetáció

és a mirigyhámsejtekből, bőrhámából, tüdőhámából mintegy tüzvész módjára lángolnak elő a veszemes ráksejtek, amelyek mohó térfoglalással elhadják a nemes sejtek működését és mintegy gázalritják be a szervet, kiszippolyozván annak mirértékes anyagát. A „sejtgáz” elborítja csakhamar nemcsak a megtámadott szervet, hanem annak nyezetét is, betör a keringésbe és mérges csiráit juttatja távoli szervekbe, ahol új daganat kialakítását veti meg alapját.

Nem mindig ilyen rosszindulatú a sejt-duzzadás. Az ugynevezett „jóindulatú” daganatoknál is főlőleges sejt-tömegek, de ezek inkább csak térfoglalás útján hatnak károsan, bár igen gyakran eljárnak és a jóindulatú daganatból rosszindulatúvá válnak.

A tudomány még nem tisztázta a vézetes népegészségügyi szempontból oly fontos sejt-célk keletkezésének körülményeit. Az operáló kézi a különféle besugárzások ugyan igyeksenek kigyilátni a romboló sejteket a nemes, építősejtekkel — de ez a törekvés sokszor sikertelen marad. Nincs valószínű, hogy kielégítő eredményre jussunk téren, mielőtt a nemes sejtek fejlődésével és élelyével alaposabban meg nem ismerkedünk.

W. A.

Kolostorba vonul és bucsút mondott a képzőművészetnek Anyos Viola, az ismert festőművész

Az erdélyi képzőművészet egyik ismert és kivételes tehetségű tagja érdekes lépésre határozta el magát. Anyos Viola, az idős festőművész, bucsút mondott a palettának, a színeknek, a kiállítási termeknek és

belépett egy temesvári apácarend kolostorába.

Hogy mi érlette meg a művésznőben az elhatározást, azt nem lehet tudni, csupán az a tény bizonyos, hogy eladta Lippán levő kis kúriáját, amelyet annyi gondnal, izléssel és szeretettel rendezett be és gazdagított hosszú esztendőknél át művészi tárgyakkal, végleg elbucsuozott a világi élettől és visszavonult a kolostori csendbe.

Anyos Viola érdekes művészasszony volt. Első felesége volt Goldis Lászlónak, az elhunyt nagynevű román politikusnak, akitől azonban elvált és ettől kezdve csak a művészetnek élt. Főképpen virág és gyümölcs csendéleteket festett, valami végtelen báj és finomság ömlött el orgonán, krizantémjain, pipacsain és labdarózsaín. Erdélyben senki olyan szépen és meleg színekkel nem tudott virágokat festeni, mint ő. Sűrűn volt Aradon a Kulturpalotában és Temesvárott kiállításai és úgy a sajtó, mint a kö-

zönség elismerte tehetségét. Virágokon kívül főként cigányfejeket és tanulmányokat festett.

Különös vonzódással fordult a cigányok titokzatos élete felé

és esetjével megörökítette ennek a fajnak egy markánsabb képviselőjét. Amikor 1919-ben a francia megszálló hadsereg színes katonái játak ezen a vidéken, több arab szpahi katonát festett le és ezek a studiumai művészetének leértékesebb alkotásai, amelyek mind magántulajdonban vannak.

A fehérhajú, kedves modorú, de zárkózó életű festőművész fiatal korában állandóan Aradon élt, de sűrűn fordult meg Temesváron is, ahol sok tisztelője van. Az utóbbi években Lippán telepedett le, ahol szép magánházban ritkán mozdult ki. Reggeltől estig dolgozott időnkint Erdély nagyobb városaiban mutatva munkásságának termékeit. A kolostor magányaiban is bizonyára dolgozni fog, amennyiben összeegyeztethető fogadalmával és új élethivatásával, a kiállítási csarnokból azonban végleg eltűnik Anyos Viola, aki fehér fejjel, jelentős művészi sikerek után öltötte magára az apáca tisztelretelítő köntösét.

1939. augusztus 5.

Minden tíz férfiből — egy nyomorék

Spanyolországban nincsen gyűlölet, nincsen bosszúállás, csak az elmúlt háború sebei égnek

Franco szeretik, mert a háborúnak végét vetett

Spanyolország romjából lassan szöken az új korszak. A háborúnak vége, vérzattaita mezőn a földművelő és még kérdése, hogy vajjon agráriusok vannak-e ott elvetve? Az emberek életét arcai mégis már megtisztultak, az élet megújult. A külföldi számára itt mégis csak árnyak. A spanyoloknak ma minden fény, de az, aki ott túlról jön és ott az élet teljes fényét látta, csak árnyékba ütközik, a lefolyt véres hányajai.

Az elborzasztóbb a megnyomorított fiatalok, a vak, kar és láb nélküli kamaszokban levő mélyt látni, akik egész életre megrokkantva, a vonszolják magukat az uccákon keresztül, a kerekesszékekben, akiknek nincsen arcuk, hanem csak hústömeg jelzi a borzalmas sebesülést. Asszony van feketében, férjeiket, fiaikat a háború és számukra már későn jött a béke, a polgárháború, amelyet a történetírók, mint a spanyol történelem egyik borzalmas fejezeteként ismereteni, úgyiszóval egyetlen spanyol sem említi meg. Az az állítás, hogy a mooroknak csak legyőzöttjei vannak, itt a malmában valósult meg. Burgosban alig van újságíró, mert nem szívesen nyitnak kapukat. Innen van az, hogy a spanyol határon tulkeves szívárogo ki. Aki erre jár az csak át a háborút és pacifikus érzelmei keletkeznek.

„VILÁGNÉZET NÉLKÜL” — VILÁGNÉZET NÉLKÜL.

Az a leszerelésnek Spanyolország ma is káborhoz hasonló. Nagyon kevés polgári egyént látunk a vonatban, mely 13 vagonból áll, alig van egy ruhás férfi. A vonatok szörnyű képet mutatnak. A huzatok letépve. Az első osztályban voltak, ahol az ülések fele hiányzott. Az ablakok elromlottak. Úgy látszik, mintha a háború kezdete óta a vonatokat egyáltalán nem takarították volna. A csapatszállításokra használták. Az egyes osztályok közötti különbséget a gyakorlat megkezdte, úgy, hogy az ember nem tudja, hogy az egy a harmadik osztályban van-e? A katonák a háború előtti néphadsereg és a barnult arccal, hogy földművelők gyermekei. Megkérdeztük, hogy miért harcoltak Francoval és miért köztársaságiakkal? A felelet mindig ugyanaz: a földrajzi kérdés volt az, hogy melyik hadvezetés tartozik. A Franco által megszállt területek a nemzeti hadsereg, egyéb területeken a köztársasági soroztak. Ezeknek a katonáknak nincsenek katonai feladatai és mégis úgynevezett „világnevezeti katonái voltak. Közöttük azok a szerencsések, akik Franco sorozták. Ők a győzők, emelt fejűek, nem kell bujkálniuk.

A másik kérdés az volt, hogy a kétféle csapat között létezik-e gyűlölet? Sokszor tettem ezt a kérdést, de mindig ugyanazt a nemleges választ kaptam. Itt a katonák testvér harcot test. Lehet, hogy a sors örültsége folytán testvér leédestestvérét. A középosztály megnyugodott, hogy ennek a háborúnak el kellett jönnie, a háborúra volt szükség, amikor a pártok és a társaságok elviselhetetlené váltak. Mindkét oldalra és nyugalomra vágyott, de lövöldözött, a nyugalomtól mielőbb elérje. Most lehet, hogy a háborúból a spanyol egység keletkezik. Lehet, hogy nem.

INCS 1939, CSAK A GYŐZELEM ÉVE.

Az állomásokon háborús képek. A vonatok felé a katonák tömege áramlik, minden férfinak, minden katonának fegyver és közöttük a tízedik nyomorék. A háború befejezése után a katonák hónapok óta, de a béke állapotnak, még sem lehet. Elhelyezkednek a személykocsik folyosóin és újra kutatnak a hátszájkaiban élelmiszert. Hiány van élelmiszert. A sancebastiani szállóban, ahol megszálltam, reggelire egy csésze kávé, amit adtak ehetetlen fekete kenyérről. A vaj is teljesen fagolom. Fehér kenyér már régen nincsen. A utótróki napon volt, ebédre egy probematikus húst kaptam, melléje két szelet burgonya és két szelet banánt. Ez volt az ebéd. Felsőszállásomra a d'hotel felvilágosított, hogy „egyáltalán” van az egyetlen fogást szabad felszolgálni. Másnap reggel egy vizes levesszel és egy kis darab halmeleggel. Így van ez valamennyi spanyol étteremben. Ezzel szemben tojás van, a gyümölcstermés bő. Az ételek különben csak az élelmiszer kérdéséről beszélnek.

A megélhetés drága. A pezeta árfolyamát kénytelen eszközökkel tartják. Amíg a francia határon,

Hendayban a pezetaért 130 frankot adnak, addig Spanyolországban 350 frankot fizetnek a francia frankért. Emellett a becsesítés roppant nehézkes és a devizarendelkezések olyan szigorúak, hogy nem is hasonlíthatók az egyéb európai államok devizaszabályaihoz. Egy óra hosszat tartott, amikor végre spanyol pénzhez jutottam, amelyen a kibocsátás éve helyen ez állott: Anno II. triomfo, vagyis „a Diadal második évében”. Ez alatt 1937 évet kell érteni. 1939 „a győzelem éve” és senkinek sem szabad ezt másképpen írnia. Szállodai számlámon a kelet így áll: A Győzelem évében, július 23-án. Aprópenz nincsen. Levélbélyeg, kenyérbéreg stb. helyettesíti az aprópenzt.

FRANCO NEM ENGED BOSSZUÁLLAST.

Irun, ez a kedves kis város romhalmaz. Ez a város egyformán szenvedett mindkét hadseregtől. A vörösek végül felgyújtották a házakat és a legszebb épületeket felrobbantották. Azt monják, hogy ezek anarhisták voltak. Általában nem csak a volt köztársaságiak, hanem a nemzetiek is mindent az anarhistákra hárítanak. Ezek társadalomkivüliek, míg

a öbbieket között kibékülni, testvéresülési áramlat folyik. A nép nem ismer bosszút és ma sem törődik sokat a világnézetekkel. Franco tudja ezt és nem enged a bosszúállást elhatalmasodni. Bár telve vannak a fogházak újabb és újabb foglyokkal, de ez a szám még mindig csekély, ha meggondoljuk, hogy a nép fele harcban állott Franco ellen. A kormánynak szüksége van arra, hogy türelmes legyen. Minden spanyol városban a rendőrség épülete előtt az emberek tömege kigyózik. Ezek a „refugók”, a menekültek hozzátartozói. Az emigránsok haza akarnak térni és ha súlyos cselekmény nem mutatkozik terükre, akkor vissza is térnek. Hendayban láttam asszonyokkal és gyermekekkel telt emigráns vonatokat, ezek már amnesztiát kaptak. Sor kerül most a férfiakra is, akiknek igen nehéz sorsuk van a francia koncentrációs táborokban.

AGYÚK, TANKOK AZ UCCASARKON.

Franco tisztelik, de nem mint valamely eszme megtestesítőjét, hanem mert ő az, aki véget vetett a háborúnak. Hogy milyen a politika, mit akar Franco, azzal keveset törődnek, kevesebbet talán, mint a külföld, de erről kevesebbet is tudhatnak, mert az újságok cenzura alatt állanak. Annyi tény, hogy a kormány keresi a nép kegyét, mert arra szükség van. Minden üzletben, kávéházban Franco fényképe lehet látni és ma ő az ember, ki egy véradatból vezette ki a népet. Nem is igyekeznek felejteni a néppel a borzalmakat. Madrid és egyéb nagyvárosok uccáin orosz ágyukat, szétlőtt tankokat, lezuhant repülőgépeket lát az ember nyilvánosan kiállítva és az ágyúk kihült torka mintha ezt kiáltaná: Emlékezzetek! Pedig, de hogy is tudnak felejteni. A. A.

Az angol diplomáciai szolgálat pénzügyi kulisszatitkai

Londonból írják: Anglia külpolitikája még mindig a diplomáciai szolgálaton épül fel, ellenében sok állammal, amely csökkentette a diplomáciai hatáskörét a külpolitika irányításában. Az angol nagykövetségek ma is gyakran önállóan döntenek a világbirodalom egy-egy jelentős külpolitikai kérdésében.

Az angol diplomáciának ez az önállósága történelmi hagyományokon alapszik. Amikor még nem volt telefon és távíró, a világbirodalom nagyköveteinek önállóan kellett dönteniük a birodalom sorsdöntő és halasztást nem tűrő kérdéseiben, mert nem várhatták meg, amíg a lassu postaszolgálat utasításokat hoz számukra városukból. Az angol diplomaták természetesen most állandó összeköttetésben állnak a londoni külügyminisztériummal és minden ténykedésüket utasításra végzik, de azért olyan széles hatáskört biztosítanak számukra, hogy egyéni kezdeményezésük és diplomáciai képességeik is érvényesülhetnek azokban a tárgyalásokban, amelyeket államhelyeiken folytatnak.

2500 FONT MAXIMÁLIS FIZETÉS.

Az angol diplomata tekintélyére jellemző, hogy a hivatalos Anglia mennyire megbecsüli diplomatái munkáját.

A diplomatának különleges címei, jogai és jövedelmei vannak.

Az angol nagykövetség — mint arról a London News beszámoló — külállomásokban az uralgó hercegek után jönnek rangsorban, míg köztársaságokban rangjuk sorrendje különböző előírások szerint változik. Sir Eric Phipps, a párisi angol nagykövet fogadásokon a képviselőház és a szenátus elnökei után következik, míg Ronald Lindsay, a washingtoni nagykövet rangban az Egyesült Államok elnöke után következik.

A washingtoni nagykövetségen kívül az angol diplomácia legfontosabb állomása a párisi nagykövetség. Egyes vélemények szerint a párisi angol nagykövet évi fizetése 15 ezer font. Ez azonban nem felel a tényeknek.

Egy angol nagykövet évi fizetésének felső határa 2500 font.

Sir Eric Phipps párisi angol nagykövet évi fizetése 2500 font, viszont ehhez a fizetéshez reprezentációs költség összege évi 12.250 font. Erre az óriási összegre azért van szüksége a párisi angol nagykövetségnek, hogy méltóképpen reprezentálja az angol diplomácia első számú őrhelyén a világbirodalmat. Ez az évi 12.250 font teljes összegében rámege a reprezentációs költségekre, sőt valószínűleg nem is fedezi ezeket a költségeket és a nagykövetnek a saját zsebéből is tekintélyes összegekkel kell hozzájárulnia a reprezentációs fedezéséhez.

Ugyanolyan a helyzet tehát a párisi nagykövetségnél, mint a londoni főpolgármesteri áll-

ásnál. Az egy évre választott főpolgármester 12.000 font reprezentációs költséget kap, ami azonban nem elegendő a költségek fedezésére.

A diplomaták reprezentációs költségei országoként változnak. A washingtoni angol nagykövet reprezentációs költsége 1300 fonttal többet tesz ki, mint a párisi nagyköveté, mert az Egyesült Államok sokkal drágább ország, mint Franciaország.

„LEGENGEDELMESEBB ÉS ALÁZATOS SZOLGÁJA”.

A berlini angol nagykövet fizetése ugyanannyi, mint párisi és washingtoni kollégáié, viszont reprezentációs költsége már jóval kevesebb: évi 5725 font. A római angol nagykövet ugyanilyen reprezentációs költséget kap, míg Sir Percy Loraine török nagykövet, aki legutóbb nagy diplomáciai sikert aratott, 4385 fontot kap reprezentációs költségek címén.

a varsói angol nagykövet viszont 3300 fontból kénytelen fedezni a reprezentációs költségeket.

Az angol nagykövetségek rangban megelőzik a külügyminisztert. A külügyminiszter csak így kezdheti a nagykövetségekhez írott leveleit: „Sir, őszintén és tisztelettel vagyok Excellenciának legengedelmebb és alázatos szolgálója”.

A nagykövetség címe: rendkívüli és meghatalmazott követ. Evi szabadsága hatvan nap. Nem számítva ebbe természetesen a hivatalával kapcsolatos utazásokat. Mostanában azonban az angol nagykövetségek csak egy kis részét tudják élvezni szabadságuknak, mert az állandóan feszült külpolitikai helyzetre való tekintettel szabadságukat nem vehetik ki.

Amikor egy angol diplomatát nagykövetté neveznek ki, soronkívül 600 fontot kap háztartása megfelelő kiegészítésének fedezésére. A 600 fontból porcellánokat, szervizeket és megfelelő asztalneműeket kell vásárolnia, hogy magánháztartása megfeleljen hivatali méltóságának. Valahányszor új állomáshelyre nevezik ki, járandóságain felül 100 fontot kap új követségi felszerelésének kiegészítésére. Hivataltól kapja a hivatalos alkalmakkor viselendő egyenruhát.

Az angol nagykövetségek éppen úgy, mint minden állam diplomatáját, megilleti a területen kívüli joga. Külállamban tehát nem tartózkodhatják le és ha például külföldi diplomata büncselekményt is követne el és a rendőrség előállítaná, kivánságára haza kellene őt engedni a nagykövetségre, ahová karhatalom nem teheti be a lábát, mert a nagykövetség épületébe való behatolás

elméletileg egyet jelent az anyaország földjének megtámadásával.

Ilyen külsőségek és javadalmazások mellett dolgozik az angol világbirodalom diplomáciája.

A fehér háború

Az utóbbi hetekben divatosá vált a külföldi, nyugati sajtóban a jelenlegi helyzetnek az idegek háborújának való elnevezése. Alapjában döntő esemény nem történik, de itt is, ott is felvetődnek jelenségek, amelyek a szembenálló hatalmi csoportok hol egyikének, hol másikának látszanak kedvezni. Az idegeknek mindehhez az a közük, hogy a jelenségek végső kihatása dönti el azt az elszántságot, vagy meggondolást, amely egy európai katalizmat megelőzhet. A béke és a háború sorsa kétségtelenül azoktól a közeli, sőt a tengerentúli eseményektől függ, amelyek a kánikulai szélsőségek megváltoztatják.

Ilyen tengerentúli esemény az, amely a múlt héten Tokióban és Washingtonban lefolyt. Szinte tragikus volt az a heroizmus, amellyel Anglia európai helyzetét védeni törekedett azzal, hogy tíz nappal ezelőtt a „világtörténelemben példátlanul álló” engedékenységet mutatott Tokióban. Ez négy nappal azután történt, hogy az amerikai szenátus elvetette a semlegeségi törvény módosítását és az elzárkózás útjára lépett. Anglia tudta, hogy az Amerikának nem végső szava, mégis a további szót ki kellett provokálnia. Ezért történt az, hogy Craigie nagykövet Tokióban határtalan engedékenységet mutatott, de csak addig, amíg Amerika fel nem eszmélt arra, hogy mindaz, amit kínai pozíciójából Nagybritánia enged, az visszahat arra a közel 300 millió fontsterlinges befektetésre, amelyet az USA Kínában befektetett és főleg ez serkentette Amerikát olyan gyors eljárásra. A „példátlan” angol gyengeség tehát nagyon jól célbatalált és ez okozta azt, hogy a habozó Amerika ma a távolkeleti kérdésben mindenben fedi Angliát. Hiszen még áprilisban történt, hogy Vanderberg michigani republikánus szenátor javasolta az 1911. évi gazdasági szerződés felmondását. Akkor „szakértői véleményezésre” adták ki az indítványt és egyetlen vasárnapi nap elegendő volt arra, hogy minden szakértői vélemény nélkül döntsének abban a kérdésben, hogy gazdaságosan a Japánnal való szakítás?

Mit mondhattak a szakértők? Az USA a Fülöp-szigetekkel együtt terméke 30 százalékát Japánnak adja el és így ez az állam az Unió harmadik legjobb vevője. Különösen azzá lett a háború alatt, amikor kevesebbet termel és többet fogyaszt. Ez év első harmadában, tehát április végéig az Egyesült Államok 319 millió yen értéket exportáltak Japánba, míg Japánból az Unióba ennek csak harmada ment ki. Jó vevő, szakértői megfontolást igényel — mondták áprilisban, de másképpen gondolkodnak ma, a mikor az a veszély fenyeget, hogy a mostani vevő egy adott pillanatban magához ragadja a kitűnő kínai üzletet. Mert, hogy Japánnak ez a célja, — az kétségtelenül vált az Arita külügyminiszter által Craigie nagykövet elé terjesztett feltételekből. Ezeket a feltételeket Anglia talán azonnal is visszautasíthatna volna, ha nem lettek volna céljai az elfogadással. A meghátrálás első lépésével azonban maga mellé állította Amerikát. Az Unió számára veszteség lesz a japán piacról való lemondás, de még nagyobb veszteség Japánra nézve. Amerika legfeljebb kevesebb műelymet fog behozni, ami elvégre fényűzési cikk, de Japán nem importálhat rizet, petróleumot, szénat, ami nélkül pedig háborút nem lehet csinálni.

Amit Amerika belátott, azzal minden európai hatalomnak tisztában kell lennie. Japán barátsága nem ér fel azzal, hogy a fehér emberek elveszítsék Kínát, amely nemzetközi és hálás gyarmat. Amióta a japánok megszállták Észak-Kínát, azóta a Kína felé irányuló német export a felére esett. Németország tehát azt kapta cserébe a rokonszenvéért, hogy elvesztette a kínai piac felerészét. Minden európai és újvilági hatalom előtt világossá kell válni, hogy a japán győzelem azt jelenti, hogy a fehérnek helyére kerülnek a japánok, míg Csang-Kai-Sek — ha még olyan nacionalista lenne is, — nem bír azzal a gazdasági szervezettel, hogy Kína pionírjait, a fehérket pótolni tudja.

A kínai háború katonai része a sárga fajok között folyik le. De ezzel a háborúval párhuzamosan a „fehér háború”, amely azért fehér, mert vér nélküli, de meg azért is, mert a fe-

Szinfoltok a fehéregyházi Petőfi ünnepekről

Segesváron, Erdély egyik legrégebb városában, ahol a százság még ma is féltő gonddal őrzi kiváltságait, örégi sárgára meszelt házban áll a Magyar Kaszinó. Ebben a városban a magyarság tisztviselőkből, munkásokból és a Székelyföldről beözönölt székelyekből tevődik össze, így a Magyar Kaszinóra egészen nagy és átfogó feladat hárul. A város minden magyar megmozdulása, kultúrtevékenedése erről a helyről indul ki és egyik legfontosabb feladata Petőfi sirjának gondozásában és a nagy költő emlékének ápolásában áll. A kaszinó már külsőségeiben is elárulja, hogy munkájának legnagyobb részét Petőfi kultusza tölti meg. A belső szobában van felállítva Petőfi hatalmas mellszobra és közvetlenül mellette két vastábla áll. A táblán egészen felül Petőfi két sora: „Szabadság, szerelem, — E ketű kell nekem!”. A magyar szöveg alatt húzódik meg az angol, francia, cseh, orosz, szlovák és a többi fordítás. A költőnek ezt a versét tizenhat nyelvre fordították le és a két tábla ezt bizonyítja.

Az idén a Petőfi ünnep méreteiben messze felülmutatta az előző évek ünnepeit. A pályaudvaron és közvetlenül a városba vezető úton fehérszalagos férfiak és takarékos leányok vártak az érkezőket. A férfiak és leányok karszalagjára egyetlen szó volt felírva: PETŐFI. A befutó vonatokat egyre újabb és újabb tömegekkel vontattak magukból. Erdély és Bánország valamennyi városából és falujából érkeztek a kiküldöttek és az ünnepeket szándékoztak. Az esti órákban már nem lehetett a városban szobát kapni és akik nem a rendezőbizottság útján foglaltak maguknak előre szobát, azok a kávéházakban tölthették el az éjszakájukat.

Vasárnap reggel hét órakor a Segesvári Székely Alkalmazottak fúvós zenekara járta végig a várost. Fent magasan a hegyről indultak el és zenés ébresztőt játszottak. A keskeny hegyi úton, mely Segesvár és Fehéregyháza között van, gépkocsik, régi rozszant brieskák, négylovas hintók, autobuszok és kerékpárok százai igyekeztek céljuk felé. Az Udvarhely és Héjjasfalva közötti vonalon szekerek és gyalogos székelyek özönlöltek Petőfi síremlékéhez. Meg-

Református népünnepegy Ujkissodán

Az újkissodai ref. egyház augusztus 6-án, vasárnap reggeltől a hajnali órákig kinyúló népünnepegyt rendez Ujkissodán, az 5-ös villamos végállomásánál levő térségen. Különböző kisebb-nagyobb sátrakban, bort, sört, hisiítő italokat, fagyaltot, gyümölcsöt, paprikást, zsi-ványpecsenyét, fatányérosot, lángost, fánkot, tortákat, stb. élvezhet a közönség. A végváriak külön sátorban árusítják híres turós lepényüket. Lesznek különböző versenyek, tombola, szerecsenhalászat. Külön sátra lesz a szép népies kézimunkáknak is, amelyekből többet ki is fognak sorsolni. A hangulatot a kitűnő zenekar is biztosítja.

Az egyház ezt a hagyományos népünnepegyt különös gonddal készíti elő és nagyszabásúnak tervezi, mert a bevételt most az egyházi építkezésekre, kulturális, iskolai és jótékonycélokra szánja. Beléptidj nem lesz, de a jelvények megvásárlásánál tetszészerinti adományokat kér a rendezőség. A népünnepegyen mindenkinek meg kell lennie, aki a fenti célokkal szemben felelősséget ismer. Testvéries szíveknek be kell bizonyítaniuk a szolidaritást. Az ünnepegyt kedvezőtlen idő esetén is meg tudják tartani, mert a hatalmas és kitűnően felépített sátrak védelmet nyújtanak.

hér ezüstért, Kína nagy kincséért folyik és végül a fehér emberek védik a már befektetett dollárjaikat, sterlingjeiket, márkáikat, frankjaikat és azt a jövőt, amely kedvező lehetőséget nyújt a további befektetésekre. De ezért a jövőért küz-

ható jelenet volt, amikor a tömeg Fehéregyházra ért és ott a román lakosság levett kalappal fogadta a nagy magyar költő ünneplőit, aki a világszágáról álmódozott.

Telesi Adam gróf, a Népközösség képviselője volt a hivatalos ünnepi szónok. Telesi Adam gróf volt ennek az ünnepi beszédnek a megírója. Az egyetlen gróf, akit Petőfi Sándor barát fogadott, szintén Telesi volt. A költő Telesi táblán töltötte Petőfi Szendrey Júlival me teit. Telesi Szatmárott ismerkedett meg Telesi és a bemutatkozások megjegyzése, hogy ő az len élő gróf, akivel eddigi életében beszélt, kitűnő érzelmei fogadta a forradamár és ehhez magyar zseni kitörését és kedvesen megjegyezte. — Dögöltél már beszéltél talán? Kortárjak, hogy Petőfi erre elnevette magát és ezt életreszóló barátság kezdődött Telesi és Petőfi között. Telesi Adam gróf szárnyaló szavakban rögig a történelmi valóságunk megfelelően ismert a poéta életét és küzdelmét. Egy óra, feketézőtt matrona könnyes szemmel szorongatta Adam kezét a beszéd elmondása után. A hölgy özvegyanyja volt.

Az emlékünnepegy egyik legmeggrázóbb nyelvé kétségtelenül az volt, amikor tizenhat kinyúló, árvalányhajás kalapos székely legény József Székely ígért című szavalókoru tába elő. A szavalókoru a Segesvári Székely Alkalmazottak tagjaiból alakult és tizenhat faluból vettek részt: Pipe, Fiátfalva, Pipe, Pipe, Agyha, Kőröspatak, Szenterszék, Székelyszállás, Csikfalva, Szentdemeter, Szentdemeter, Pipkelyszállás, Szentdemeter és Szentábrahám.

Petőfi Sándor kilencven évvel ezelőtt hat évvel ezelőtt, közel negyven esztendeje rendez a segesvári Magyar Kaszinó a Petőfi emlékegyt és most először csendült meg a mikrofon hangja. Tina Francise, a százsáregényi városok vezetője, román nyelven beszélt az ünnepegyhez és a testvérieség költőjéről, aki a népközösség elkes hirdetője s szövszólója.

Balogh Edgár vezetésével három székely nyas érkezett Fehéregyházra. A brassói Székely Alkalmazottak Egyesületének kiküldöttel. Beszéltek.

— Mi megvonák, csak éppenséggel az hogy nincsen összetartás!

A segesvári színház épületének nagyte mondták ezeket. Körülöttünk és mellettünk ezer városi ruhás és székely harisnyás férfi barátkozott. Petőfi nagy szelleme hozta össze Kisértesit volt kisebbségi közeletünknek ez torsiért megvilágítása Nem lehetne vajjon Petőfi szellemében összefogni?

Néhány szót a síremlékről. Fehéregyházrában fenyőliget közepén természetkövekből v építve az emlékmű. A talapzatról az ég felé hatalmas mutatóujjhoz hasonlóan, nagy töb magas oszlop, melynek tetején kiterjesztett s bronzmadár csőrében kardot tart. Az emlékegy felírás van, amely azt hirdeti, hogy a kegyelet a síremléket Petőfi Sándornak és társainak lékére, akik a fehéregyházi síkon estek el a ságért.

A beszámolóban nem szabad megfelelő Gábor István dr-ról, a segesvári Magyar Kaszinó elnöke és a Petőfi emlékmű bizottság elnöke, aki hónapok óta dolgozott az emlékünnepegy szítésén.

Iff. Kubán E.

SCALA Hindu síremlék és Esnapuri tigris egyszerű

Olcsó helyárrakkal. Parter 20.— lei. Balcon 25.— lei

A bucarestii református magyarok templomépítési gondjai

Lebontják a főváros központi református templomát. Az új istenháza huszonkét millió leibe kerül: Soha nem épült még templom, mely befejezetlenül maradt volna

A főváros szívében, alig ötven lépésre egy-estől, két templom tornya emelkedik a ma-lyba. Az egyik szolid, egyszerűségében is mindnem hivalkodó épület, falai gazdagságot és életet hirdetnek, mintha az ősi teuton lovagvá-ros korából maradt volna vissza. Ez a százszok-temploma. Közvetlen közelében karcsútornyú, szerény istenháza emelkedik: a fővárosi magyar református temploma. Mintha külsejében is jeleznék ez a két templom a két nép közötti óriási különbséget. A gazdag, jómódú százszok-templom összehasonlíthatatlanul kedvezőbb anyagi helyzetű és a széthullt kéveket elszóródó ma-nyar reformátusoknak csak Istenbe vetett hit-ével megőrzött igénytelen létét.

A 124 éves multra visszatekintő bucarest-magyar református egyháznak története szon-yan egybeforrott az okirályságba sodródott magyarság történelmével. A református egy-ház volt a magyar élet legigazibb forrása, a mely kiapadhatatlanul buzgott évszázadokon keresztül, azóta, hogy a nagyságos fejedelem hajdósó kurucai erre a havasföldi tájra hozták a genfi reformátor Kálvin János sziklából aragott hitét. Igaz, ez az első református ma-nyar hullám bevezetett a nagy ortodox román ingerbe. A hívek elhaltak, elszóródtak a vég-elen török birodalomban és nemsokára híre-m maradt annak, hogy Bucarestiben a szat-árnári béke után több, mint 3000 főnyi refor-mátus élt emigrációban, amely

az első emigrációnak tekinthető a magyar nemzet történelmében.

Körülbelül egy évszázad telt el, míg életre-telt az okirályságbeli magyarság végvára, a bucarestii magyar református egyház. Újabb öt-ven esztendő múltán templomuk létesült, amely mmár hetven esztendeje, hogy az Úrnak és a híveknek lelki hajlékú szolgál. A főváros kel-és közepén,

közvetlen a királyi palota mögött, a korona-tulajdonát képező telkek szomszédságában emelkedik a fővárosi református egyház központi temploma,

amely a hozzátartozó lelkesekkel és hivatalos hely-iségekkel együtt. A nagy zaj között eseten és megelátozott tünik elénk az ueca tulsó oldalán emelkedő német evangélikus templommal szem-ben. De talán éppen, mert olyan szegényes kül-sejű, olyan kedves ez a templom a hívek szí-vének.

Huszezer református magyar él a főváros-ban, illetve ennnyi az egyház tagjainak száma,

amely a református vallásúak száma azonban jóval na-gyobb ennél. Ez a huszezer református lélek ma már négy templomban, illetve imaházban imá-dja az Urat. Megható igyekezet után ma három főkegyház működik a központi templomon ki-vül a főváros nagykiterjedésű területén, ame-

„Reménységünket Istenbe helyezük“

— Bár reménységünket nem az emberekbe, hanem az Istenbe vetjük — emelte fel szavát Nagy Sándor — képtelenségnek tartom, hogy ma, amikor a kisebbségnek a többségi néppel egyenlő elven való elbánásból indul ki a kor-mánvzat, semmi anyagi támogatásban ne részesítsenek bennünket az illetékes tényezők.

Ha megkezdjük az építkezést, nem fog el-maradni a hívek áldozatkészsége sem.

Hisz éppen a templomépítések történetéből tud-juk, hogy a valláshoz való ragaszkodás tíze leg-magasabb lángot mindig olyankor vetett, amik-or rádöbentek a hívek, hogy nincs hajlék, hol Istenhez fohászhatnak. Akkor szoktak megnyílni az áldozatkészség szarui is... Barmi-lyen sok idő telmék is el ténah, amíg állni fog a fővárosi refo-mátusok központi temploma, az itteni református magyarság nem fog szerte-kallódni. Maga Dombrowsky tábornok-főpolgár-mester úr is megnyugtatót bennünket arra né-zve, hogy

mihelyt egyszer folyamatban van a tem-plom építése, nem fogunk sem tőle, sem a kormánytól üres kézzel elmenni.

Amíg pedig az új templom felépülhet, az egyházközség kérelmezni fogja a lebontás el-

lyek közül a déli körzet egyháza ezidőszerint építi fel székeley stilusu csinos kis templomát.

Legutóbb egy főpolgármesteri rendelet a bucarestii magyar református egyház Luterana uccai templomának városrészépítészeti okokból való kisajátítását és mindenestől való lebontá-sát rendelte el. A főváros vezetősége ugyanis elhatározta, hogy a királyi palota körül elterü-lő telkeken, a rajtuk emelkedő épületek lebontá-sa után, hatalmas méretű parkirozás révén ideális és méltó környezetet terem az újjáépült királyi palota számára. A városrészépítészeti te-kinletben nagyjelentőségű és céltudatos kisajá-tításoknak elsősorban a református templom és lelkeszlak esik áldozatul, amely közvetlenül a palota háta mögött terül el.

A főváros hosszas tárgyalások és felleb-bezések után

tizenötmillió lei kisajátítási összeget ítélt meg az egyháznak.

Ebből levonnak kétféle millió leit átirási illetékek és ügyvédi honorárium fejében. A fennmaradó 13 millió leiből kellene tehát felépíteni valahol a főváros központjában a református egyház új templomát, hogy az okirályságbeli magyar re-formátusság főtemplomában újból megkondu-lhassanak az imára hívó harangok.

A református egyház most tartott közgyű-lésén foglalkozott a templomépítési problémájá-val. Nagy Sándor, az egyházközség vezető lel-késze gyönyörű beszédben ismertette a templom közeli lebontása által teremtett helyzetet. Ha-goztatta, hogy

„a bucarestii magyar reformátusság törté-telmieni sorsdöntő pillanatában nem szabad elfeledkezni arról a felelősségről,

amely azt parancsolja, hogy ugyanolyan értékű és méltóságú templomot adjunk át az eljövendő nemzedéknek, mint amilyent mi örököltünk volt az előző generációtól“.

Nagy Sándor vezető lelkész javasolta az egybegyűlt egyháztanácsnak, hogy a közelebb-ről rendelkezésre álló 13 millió leiből méltó he-lyen, tehát a város központjában vásároljanak megfelelő telket és azon építsék fel a templo-mot, még ha hosszú évekig elhuzódna is az építkezés a szükséges anyagi eszközök hiánya miatt. Mert a méltó telket megvásárlása és a megfelelő templom felépítése körülbelül 22 mil-lió leibe kerülne, ám ez ne riassza vissza a híve-ket, mert a tapasztalat mutatja, hogy

soha nem épült még templom, amely befeje-zetlen maradt volna.

Meg kell tehát vásárolni a jó helyen fekvő tel-keket, még akkor is, ha egy lei sem maradna a tu-lajdonképpen építkezésre. Azzal a hittel és bi-zalommal kell nekifogni az építkezésnek, amely a legendák templomépítőit éllette, akik lanka-datlan hittel emelték évszázadokon keresztül egyre magasabbra Isten hajlékát.

halasztását. A főváros vezetősége máris kilátás-ba helyezte, hogy megfelelő helyiséget bocsát az egyházközség rendelkezésére, ideiglenes imaház céljaira.

Bár a Tóth István presbiter által javasolt kisebb telek és szerényebb templom azonnali fel-építése tervének is voltak támogatói, a Barok Károly ügyvéd által is támogatott indítványt tette magáévá a közgyűlés és úgy határozott, hogy

nem fellebbez a főváros kisajátítási rende-lete ellen, hanem elfogadja a megítélt ki-sajátítási összeget.

abból elsősorban megfelelő telket vásárol és a főváros vezetősége által megadott gyűjtési en-gedély alapján országos akciót indít a bucarestii magyar reformátusság évszázados múltjához méltó templom felépítése érdekében.

Igy határozott a bucarestii magyar reformá-tus egyház közgyűlése 1939. július 30-án tar-tott tanácsülésén. Bárhogysz is, töretlen hit-tel bíztak benne, hogy a lebontásra kerülő tem-plom egy még szebb hajlék képében hamarosan újjáépül és az elnemuló harangok helyett maj-dan új harangok zengése dicséri az Urat.

(Bucaresti) Seidner Imre.

A józsefalvi segélyakció téglavetőgépeket keres

megvételre, vagy bérbe járgánnyal együtt, esetleg motorhajtásra. A téglák rendes nor-mál méretűek, az anyag vályog. Lehetőleg garatos gépet keresünk, amely az összegyűrt anyagot téglává préseli, esetleg olyat, amely a száraz anyagot összekeveri és a nyers vá-lyog-tégláig minden munkát elvégez. Araján-latokat a gép leírásával és rajzával Magyar Népközség, Cluj, Str. Bratianu 3. címre kérünk.

A szerencsétlen nők

Igen! Miért szerencsétlenek a nők? En nem tu-dom és nem értem, miért van ma annyi szaktitás? Hisz a nők olyan csinosak, fiatalok. Hogy egy kicsit hisztérikkák? Hát, Istenem!...

Az az egy biztos, hogy a válás a nőnek na-gyobb bántót okoz, mint a férfiaknak. A férfi min-dig könnyebben vigasztalódik. De a szegény nő, ha nagymehezen új udvarlóra talál, nincs egy nyugodt perce, mert egyre arra gondol, mi lesz, ha megint válásra kerül a sor?

Töröm a fejemet! Töröm. Egyszerre észbeka-pok: divatcikket kellene írnom és én itt a nők bol-dogtalanságán kesereg. Ezt még sem lehet! Szóval, elő a mai témával: Mi a divat? A felelet egyszerű: Zipzár.

Következik a tudósítás:
Jó egynehány éve diühög a zipzárjárvány. (Ma-gyarul villámzár). Tavaly télen a gyárosok által tar-tottak, hogy már unják a hölgyek s forgalomba hoz-ták a láthatatlan L-zárát. De a zip fölényben ma-radt, tudniük sokkal jobban zár, tartósabb és szebb. Ha azt akarod, hogy ne látszék, úgy varrhatasz fö-léje szövetet, mintha láthatatlan lenne, tehát az L-zár egyetlen jótulajdonosát is magában foglalja. Viszont, ha azt akarod, hogy lássék, díszíti a ru-hát.

A villámzár anyaga: fém, celluloid, vagy legyő-bő műanyag. Színe: arany, ezüst, (ha fém) és minden lehet szín, ha műanyag. Készítik úgy is, hogy a fogazat különböző színű és így a zipzár nagyon ér-dekes és szép. Előnye, hogy igen hajlékony és re-mekül alkalmazható.

Haszndják feszederékön, oldalcapcsolás helyett, zseb, ruha, kabát csuklásánál is igen gyakran díszí-tenek is vele.

- Néhány példa:
1. Sárga-barna-piros sottis ruha, piros derék-kei. Az ujján és a derék rész oldalán is piros a zip-zár.
  2. Egyszínű gyapjuszorset, ruha, piros-kék zipzárakkal és övvel.
  3. Sötétkék-fehér pöttyös selyem, fehér zipzár.
  4. Zöld ruha, szövött csukokkal. A zipzár színe zöld és narancs. A nagy bojt s a gallér-béls is narancsszínű.

Atfutom e pár soros divatbeszámolót s vilá-gosság gyul az agyamban: itt a megfejtés!

A probléma megoldódott: A mai nők szerencsét-lensége a zipzár!

Minden gombot leszednek a ruhájukról s helyét praktikus megoldással a villámzár foglalja el.

Hiába találkozunk ezután kéményseprővel, nem hogy szerencsétlen nem hoz nekünk, a „kabalás“ me-gjelenésével, de egyenesen szerencsétlenséget jelent. A babona szerint ugyanis, ha az ember meglát egy koromfekete kéményseprőt, jól teszi, ha kiülböböz varázsszavak mormolása közben megfogja a ruhá-ján lévő gombot, máskülönbén egészen biztos, hogy peche lesz.

Hogy ki mit dünyög magában, az egyéni (3 vagy 4 féle szerencse-mondás van), de a gombot minden körülmények között fogni kell, hisz a varáz-szavak ilyenfélek: „Kéményseprőt látok, fogom a gombot“ vagy „kéményseprőt látok! Szerencsét találok! 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13“ (s közben állandóan a gombot kell fogni s a kéményseprőt bámulni). Tudok aztán még egy ilyen kéményseprő-banóról: Megjelenik a kéményseprő, gyorsan megfogom a gombot s mindaddig nem ereszem el, míg 10-ig számolok, aztán találkozni kell egy olyan szemüveges emberrel, akinek szakállá van, akkor újra számolok 10-ig s most már lengedhetem a gombot is.

...Nahát!
Hogy is lehetne szerencsém, ha zipzárt ves-telek!

Igaz, vannak nők, akik erre a célra mindig ma-gyukkal hordanak a retiküljükben egy gombot, na de ez nem az igazi!

FÓTHY MICI

HIREK

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: BELFÖLDÖN

Magánosoknak egy hónapra 70, negyedévre 200, félre 400, egész évre 800 lei. Hához való kézbesítésért külön havi tíz lei. Nyugdíjasoknak, közalkalmazottaknak egy hónapra 60, negyedévre 180, félre 350, egész évre 700 lei. Hához való kézbesítésért külön havi tíz lei. Hatóságoknak, közintézményeknek és közüzemeknek, gyáraknak és vállalatoknak egy évre 1200 lei kézbesítéssel együtt.

KÜLFÖLDÖN

Egy hónapra 120, negyedévre 350, félre 700, egész évre 1400 lei.

TELEFON

28-10 és este 9 óra után 28-15.

MEGJELENÉS

Minden napon a vasárnapokat és ünnepeket követő napok kivételével.

SZERKESZTŐ:

Vuchetich Endre dr.

Józseffelva tanulságai

Józseffelva ujjaépítése a magyar társadalom páratlan áldozatkészségéből a legjobb úton halad és belátható időn belül fel is fog épülni — a porráégett csángó falu.

Mielőtt azonban ez az ügy, az ujjaépítő munkával, lekerülne a napirendről, kívánatos, hogy összegezzük és vonjuk le ennek a nagy szerencsétlenségnek tanulságait.

Az elért anyagi eredménnyel szinte egyenértékűnek kell vennünk a romániai magyar társadalomnak példátlanul álló lelki összefogását, vallásra és állásra való tekintet nélkül. A háromszáz-as adományok mellett örülnünk kell a sokezer tételből álló kis adományoknak is. Így valóságos lelki találkozóvá vált a magyarság százezrei számára az elpusztult Józseffelva.

Kifejezést kell adnunk annak az általános óhajnak is, hogy ez a nagy anyagi és lelki megmozdulásunk vajha szervezetté válnék és megnyilvánulna nemcsak csapások idején, hanem a népi alkotó munkában is.

Ilyen összefogással, a most jelentkezett önfeladatokkal, évente nagy feladatokat tudnánk elvégezni.

Közfenékvő egyik neves közéleti emberünknek az az ötlete, hogy minden romániai magyar lélek évente csak két lelt adakozzon közölcára. Az így összetett adomány évente meghaladná a három millió leit. Mennyi gazdasági, egészségügyi, közművelődési problémát meg tudnánk oldani évente ezzel az összeggel! A kivitelre is van elég egészséges ötlet.

A Józseffelvához hasonló sok milliós anyagi károkat és teljes anyagi romlást falvainknak megelőzhetők. Ha például Józseffelvának kiváló plébánosa, akár a szomszédok is, rávehette volna híveit, vagyonuknak — általában — tűzvédezők ellen való biztosítására, azóta már meg lenne térítve a leégett vagyonukból az utolsó favilla is. Ha ez eddig nem történt még meg különösen tűzveszélyes falvainknak, akkor itt a szomorú példa és alkalom, hogy egyházaik, gazdasági és társadalmi egyesületeink, de maguk a biztosítói társaságok is indítsanak hatalmas mozgalmat a vagyonok tűzbiztosítására. Így meg kell szervezni népünket a tűzcsapások elleni védekezésre.

Egy falusi kisgazda fele dohány és italkiadásából együtt is lenne az évi biztossági díj.

Tanuljunk Józseffelva szomorú példájából. Amikor tehát népünket szomszédokról, az iskola padjában és az előadó asztal mellől a lelki, a szellemi és a gazdasági művelődés felé irányítjuk, ne felejtjük el arra is inteni, oktatni, hogy egészségének és vagyonának megőrzése legyen mindennapi gondja.

Oravica

Szathmáry Lajos dr.

— **FREUD TANAR SÜLYOS BETEG.** Londonból jelentik: Freud Zsigmond, a világhírű pszichiáter súlyosan megbetegedett. Családjának valamennyi tagja a Londonban sülyos betegen fekvő professzor betegágya mellett tartózkodik.

— **CÁFOLJÁK FUNK NÉMET GAZDASÁGI MINISZTER MOSZKVAI UTAZÁSÁNAK HIRÉT.** Berlinből jelentik: A német-orosz gazdasági tárgyalásokról sem német, sem szovjet részről nyilatkozatot nem adnak ki. Jólértesült körökben kijelentették, hogy külföldön a tárgyalásokkal kapcsolatban elterjedt hírek nélkülöznek minden alapot. Ezek közé a hírek közé tartozik az a jelentés is, amely szerint Funk német gazdasági miniszter a közeljövőben Moszkvába utazik.

Augusztus 4
Péntek
Domonkos

1860. augusztus 4-én született Knut Hamsun norvég író, az új norvég irodalom egyik legnagyobb alakja. Méltóan sorakozik Ibsen és Björnson mellé. Mint cipészatanonc kezdte pályáját, később hajósinas lett, majd Amerikába szökött, ahol hosszú ideig a legkülönbözőbb foglalkozásokat látta. Azután hazatért és újságíró lett. Elményeiről színes cikkeket írt, amelyek tetszetek. Így lett íróvá. Számos munkája, amelyeknek tartalma érdekes és változatos, magyarul is megjelent.

1857. augusztus 4-én született Bunea Augustin neves román történész. Teológiát végzett, előbb tanár, majd kanonok lett. Számos történeti munkát írt.

1895. augusztus 4-én született Péter Olasz Péter jezsuita atya, kiváló hitszónok. Nagy gondot fordít a romániai katolikus ifjúság lelki nevelésére. Sorra járja a városokat és az iskolákban felkeresi az ifjúságot. Számos nyilvános előadást tart. Esméit irodalmi úton is terjeszti.

— **KÉT AMERIKAI HIRLAPIRÓ ÉRDEKES SPORTTELJESÍTMÉNYE.** Bucarestből jelentik: Két fiatal amerikai hirlapíró: Muray és Mongen arra a nem mindennapos teljesítményre vállalkoztak, hogy a németországi Ulmból elindulva a Duna torkolatánál fekvő Giurgiug csolnokon teszik meg az utat. A különleges teljesítmény célkitűzése, hogy a két washingtoni származású hirlapíró közvetlen benyomásokat szerezzen azoknak a népeknek az életéről, amelyek utvonalkuk mentén laknak. A két amerikai hirlapíró Constantan keresztül hagyja el az országot.

— **TEMESVÁR VÁROS EGÉSZSÉGI ÁLLAPOTA.** A városi főorvosi hivatal jelentése szerint Temesvár lakosságának egészségügyi helyzete kielégítő. Jelenleg mindössze öt vörhenyes, három orbáncos, egy maláriás, három tifuzos és két vérhasban szenvedő beteg áll orvosi kezelés alatt.

DIANA
kincsnel löböl er!

— **LETARTÓZTATOTT VESZELMES SZELHAMOS.** Bucarestből jelentik: Az elmúlt éjszaka veszelmes szelhámot tartóztattak le, akinek neve Paul Alexandrescu és aki egész szípen jövedelmező foglalkozást folytatott. Gyűjtőivel járta sorra az intézményeket és a tehetősebb embereket és azt adta elő, hogy magasabb védnökség diáksport-egyesület megalapítására gyűjt. Egy idő múlva már jól ment az „üzlet”, hogy társat is vett be, akik az ő engedélyével folytatták a mesterséget.

— **Benzinrobbanás és tűz.** Lehrer József nyomdatulajdonos felesége a belvárosi Semenil-ucca 1. szám alatti lakása fürdőszobájában benzinben akart kimosni egy selyemruhát. Mósás közben a benzingázok felrobbantak és lángba borították a fürdőszobában lévő ruhákat. A robbanás ereje összetörte az ablaküveget és a mosdót. Lehrer Józsefnek mindkét kezén és lábán égési sebeket szenvedett. A tűzről értesítették a tűzoltókat, akik rövidesen eloltították a lángokat.

Az eszményi leány

Az egyetemi hallgatók júniusvégi nemzetközi találkozóján, amelyet az idén Párisban tartottak, sok kedves szerelmi regény szövegdött fiatal leányok és fiúk között. Egy 22 éves angol nevelő, Tito Benzino dr., halálosan beleszeretett egy gyönyörű szép ausztráliai kolléganőjébe. A lakoma utáni este mindenki boldogan nézte őket, akik oly hirtelen egymásvá találtak. De másnap kellemetlen incidens szakította meg a jól induló szerelmi regényt: a leány táviratot kapott és azonnal el kellett utaznia. Olyan gyorsan, hogy el sem búcsúzhattott szerelmétől. A fiú lázasan kutatott utána, de még a nevét se tudta megállapítani. Kéthónapi reménytelen kísérletezés után esodálatos fordulat történt. Benzont a gyár, ahol alkalmazásban állt, üzleti ügyben kiküldte Sydneybe. A fiatal olasz odakint tovább folytatta a kutatást eltűnt szerelmese után. Egy újsághoz fordult, amely megható riportot írt róla. A szíveskedő tudósítás jelentéskészre bírta a szép ausztráliai leányt és a fiatal olasz boldogan kereste fel szerelmét, Miss Christine Fogarthy-t, „az eszményi leányt, aki nélkül céltalan volna számára az élet”. Az ausztráliai szépség megdöbbentő hűvösséggel fogadta a szerelmes olaszt. „En nem lehetek a magáé. Többé nem vagyunk jegyesek. Felejtjük el a párisi éjszakát, szép volt, vége”. És ridegen fakénnél hagyta a szerelmes nevelőt, akinek minden gondolata ő volt. „Az eszményi leány”.

(—) **LETARTÓZTATTÁK BETÖRÉS GY-NUJA MIATT.** Az izvini csendőrség őrizetbe vette Dumii Iosif nevű férfit, akit azzal gyanúsítanak, hogy Kisodán és Újkisodán több betörést követ el. Megindították ellene az eljárást.

(—) **FALUSI ASSZONY HIRTELEN HALA.** LA. Vancea Floarea Sistarováci ötvenhárom éves asszony a falu határában levő és vízzel telt gödörben akart kendert áztatni. Amikor a víz partjára ért, hirtelen összeesett és meghalt. Halálát szívszűkítés okozta.

(—) **ÖREG NAPSZÁMOS HALÁLOS BALESETE.** Több napszamos az egyik lippai kőművesmester vezetésével Sistarováci községben egy lebontásán dolgozott. Munkájában a mennyezet része beszakadt és maga alá temette Frenzt Dáhetvenöt éves napszamosat, aki nyomban meghalt. Megindult a nyomozás annak megállapítására, hogy a szerencsétlenségért kit terhel a felelősség.

(—) **A REGINA MARIA-KÖRÜT ÁTRENDZÉSE.** A városi mérnökség megkezdte a Regina Maria körút ügyészségtől a gyárvárosi hídig tartó részének átrendezését. Kétoldalt betónalászfaltal kocsiutat készítenek, amelyet csak szemautók használhatnak majd. A közepén levő kökoldburkolatú utat egyelőre meghagyják a teherforgalom lebonyolítására. A mérnökség egy-két eszter alatt elkészíti a Filipescu körút kövezését és a Gyárváros-Belváros-Józsefváros közti teherforgalmat da tereli át. Mihelyt ez meglesz, felbontják Regina Maria körút közepén levő köves kocsiút és parkirozzák azt.

(—) **A gyárvárosi betegpénztári tag részére sebészi rendelés a központban van.** A tagi tagjaival, hogy a sebészorvosok hadgyógylatra való bevonulása miatt augusztus hónapban a gyárvárosi rendelésben nem lesznek sebészi rendelések. A betegek jelentkezzenek a betegszolgálati pénztár központjánál, naponta délelőtt 11-és délután 5—7 óra között.

(—) **LEESETT A SZALMAKAZALRÓL A NYAKÁT SZEGTE.** Luchici Gheorghe ötvenhárom éves nagyszentmiklósi gazda felment a szalmakazaljáról, hogy azt elrendezze. Munkájában megcsúszott és a földre zuhant. Az idős gazda a nyakát szegte és nyomban meghalt.

(—) **KIFOSZTOTTÁK A VONATON.** Teferenc józsefvárosi, Fröbl uccai lakos feljelentette az állomási rendőrséget, hogy Javorek László nevű alkalmazottjától, aki Nagyszentmiklósról a 8. sorosvonaton jött Temesvárra, a vonaton ellopták 1.500 leit. A pénz egy aktaizsákban volt, amelynek egyik oldalát a tolvaj felvágta és kivette a jelentősszeget. A nyomozás megindult.

(—) **TEMESVÁRI VASUTAS TRAGIKUS HALÁLA.** Hortolányi János ötvenegy esztendőse temesvári vasúti tisztviselő néhány nap előtt szabadságra ment és ezt arra használta föl, hogy szerdán Mária földére utazzék, ahol bort akart vásárolni. A nagyhőségben azonban rosszul lett és amikor a mária földjei pályaudvaron a vonatról leszállott, eszméletlenül esett össze. Az állomáson levők segítségére siettek, azonban akkor már halott volt. Szívszélhűdés ölte meg. Holttestét Temesvárra hozták és ma, pénteken, délután négy órakor temetik el a józsefvárosi temető kápolnájában.

(—) **SZÜLETÉSEK.** Az anyakönyvi hivatalban a következő gyermekek születését jelentették be: Janovics József, Nikola Oszkár Károly, Pavel Aurelia, Niculescu Floarea Valeria, Kiss Imre, Kuzmanov Mária.

GYÓGYSZERTÁRAK EJJELI SZOLGÁLTATA

Pénteken, augusztus 4-én a szolgálati beosztás a következők:

Az I. kerületben a Libertatii téren levő Jahner K. gyógyszerár.

A II. kerületben a Dacilor uton levő dr. Kovács gyógyszerár.

A III. kerületben a Porumbescu uccában levő Sárge gyógyszerár.

A IV. kerületben a Bratianu uccában levő Diana gyógyszerár.

Az V. kerületben a Corvin gyógyszerár és Újkisodán Panajioh Ernő gyógyszerár állandó éjszakai szolgálatot tart.

Mozi

MÚSOR:

PÉNTEK, AUGUSZTUS 4.

APOLLÓ: Port Arthur (francia film).
CAPITOL: Sohasem felejtitek el (angol film).
CORSO: (volt Rivoli) A sakkmeister (francia film).
SCALA: Hindu sereglék és Esnapuri tigris (német filmek).

Birkapásztorból lett jogtudós az amerikai legfelső bíróság új tagja

Newyorkból írják: Az amerikai Legfelsőbb Bíróság tagjává most nevezték ki William O. Douglast, a jogtudomány ismert nevű tanárát, aki 40 éves korában nyerte el az Egyesült Államoknak ezt a legmagasabb közjogi méltóságát, noha a Legfelsőbb Bíróság tagja rendszerint idősebb, nagynevű bírák és jogászok köréből kerülnek ki. William O. Douglas kinevezése elsősorban azért kellett általános feltűnést, mert egy kivételtől eltekintve, ilyen fiatal tagja még nem volt a Legfelsőbb Bíróságnak, amely közjogi, alkotmányjogi kérdések megfellebbezhető fóruma és fontos szerepe volt Roosevelt gazdasági terve, a New Deal elleni hadjáratban.

A Legfelsőbb Bíróság új bíróját, William O. Douglas

regénybe illő karrierje révén magára vonja most a közvélemény érdeklődését.

Mint a Post-Dispatch megírja, a Legfelsőbb Bíróság új tagja olyan változatos életpályát futott be, hogy az még a selmáde man-ekben gazdag Amerikában is páriát ritkítja.

GYÜMÖLCSZEDŐ ÉS ARATÓMUNKÁS...

Douglas bíró édesapja Minnesota államban misszionárius volt. Apja halála után a család minden támogatás nélkül maradt. A család eltartásának gondja az akkor még tíz év körüli William O. Douglasra hárult. A kisfiú nem volt válogatós a munkaalkalmak keresésében.

Elszögödött farmokra gyümölcszedőnek, volt birkapásztor és aratómunkás

és sovány keresetéből tartotta el édesanyját, valamint testvéreit. Nehéz fizikai munkája közben is talált időt tanulásra. Hogy tanulmányait megkönnyítse, mezőgazdasági munka helyett Clevelandban nézett munkát után. Volt pincér, segített házmestereknek házak tisztántartásában és takarított üzletekben. A Withman-kollégiumtól tandíjmentességet kapott és noha már kora hajnaltól kezdve nehéz fizikai munkát végzett, ő lett az elnöke az ifjúsági önképzőkörnek és ő szervezte meg az ifjúsági vitaelőadásokat. Iskola; szünidők alatt újabb vidékre ment és aratásnál vállalt munkát. Küzdelmes ifjúsága során alaposan megismerte a szegény néposztály életét és súlyos gazdasági problémáit.

Kitűnő eredménnyel végezte el a középiskolát és a vakimai főiskolán az angol és latin nyelv tanára lett. Pénzt akart gyűjteni, hogy jogakadémiát alapíthasson, de még ekkor is ő tartotta el családját és elhatározta, hogy búcsút mond a tanári pályának. Családját eltartását növeve vállalta magára és ő

egy birkanyújtat szőlő teleponon potyautas-ként Newyorkba utazott.

Itt fölkereste volt középiskolai tanulóitársait, akik azonban hidegen fogadták a nélkülözésektől elcsigázott fiatalembert. Egy volt osztálytársa mégis adott neki 75 dollárt, amivel beiratkozott a jogi főiskolára. Azután ismét kegyetlen és reménytelen küzdelem kezdődött számára a megélhetésért.

Mintha a végzett öszeesküdött volna ellene, képtelen volt munkát találni és már abba akarta hagyni jogi tanulmányait, amikor az utolsó pillanatban, közvetlenül elutazása előtt értesítést kapott, hogy állást kap, levelezés útján kell jogi felvilágosításokat adnia. Douglas elvállalta a megbízást és ezzel élete fordulópontoz érkezett. Most már több ajánlatot kapott, leckeórákat adott s folytathatta tanulmányait a columbiái egyetemen. Egy év múlva már ezer dollár megtakarított pénze volt. Ekkor megnősült, feleségével együtt ismét Newyorkban utazott. Amikor leszálltak a vonatról, egész vagyonuk 30 cent volt, de Douglas már tudta, hogyan találhat munkát és az első héten 90 dollárt keresett.

A LEGKIVALÓBB KERESKEDELMII JOGÁSZ

1928-ban már tanára volt a columbiái egyetemnek. Miután azonban magánjogász akart lenni, elhatározta, hogy a nyugati államokba utazik. Közvetlenül elutazása előtt azonban ismét döntő fordulat történt életében. Hutchins, a csikágói egyetem jelenlegi elnöke tanári állást ajánlott fel számára a Yalei egyetemen.

Douglas a Yalei egyetemen érdekes újításokat hozott a jogi oktatás rendszerébe. Miután a keres-

kedelmi jog tanára lett, irányelvül azt a tanítási módot választotta, hogy nem jogi formulákat magoltatott be a hallgatókkal, hanem

a gyakorlati élet példáival illusztrálja a jogi elméleteket.

A kereskedelmi élet működését és az ügyvédek gyakorlati feladatait igyekezett megismertetni a diákokkal.

Douglas bíró egyike lett Roosevelt legelise híveinek, amikor kitört a nagy alkotmányjogi a New Deal körül. Ma, negyven éves korában legkivalóbb amerikai kereskedelmi jogászmít és saját bevallása szerint tudása megben sokat köszönhet azoknak a tapasztalatok melyeket mint birkapásztor, aratómunkás és mos szerzett gyerekkorában. Mint a legfelső bíróság tagja, Amerika minden társadalmi osztv és teljes gazdasági gépezetének egyik legal ismerője foglalja el helyét a legmagasabb bi tületben. Egyik előharcosa az amerikai gé élet decentralizálására irányuló mozgalom véleménye szerint Newyork túlságosan magá ja a középpungyugi és a távolkeleti vidékek gr vérkeringéséért.

SPORTESEMÉNYEK

Összeállították a magyar válogat keretet

Vitéz Ginzyer Dénes szövetségi kapitány a lengyelek elleni labdarúgóválogatott mérkőzés korai, augusztus 27-iki időpontot tekintve már augusztus elején megkezdte a jelölték edzését, amely alól a közép-európai kupa döntőjében szerepelt Újpest és Ferencváros játékosai augusztus 10-ig felmentést kaptak. Kispest külföldi útra megy, de köteles mindenkor tartózkodási helyét előre bejelenteni, hogy adott esetben Kispest figyelembejövő játékosait hazahívhassák Budapestre.

A kijelölt játékosok névsora: Kapusok: Csikós (Phöbus), Szabó (Hungária), Sziklai (Újpest), Tóth (Szeged).

Hátvédek: Bíró (Hungária), Fekete (Újpest), Király (Nemzeti), Olajkár (Kispest), Szébehelyi

A CAMT sikerült ünnepl vacsorája

A CAMT a szezon sikeres befejezését és a csapatnak az A-ligába való bejutását kétszáz terítékes vacsorával ünnepelte meg. Az ünnepi vacsora keretében Farcasnu Nicolae ügyvéd, a temesvári sportegylet elnöke, mondott pohárköszöntőt. Elsősorban Öfelsége Carol királyt élte, majd az egyesület vezetőinek érdemeit méltatta. Köszönetet mondott a csapat játékosainak is azért a lelkes és fáradhatatlan munkáért, amellyel kiharcolták az A-ligába való bejutást. Végül ama reménynek adott kifejezést, hogy a CAMT sportegylete, a tagok további áldozatkész támogatásával és a sportszerűen gondolkodó játékosok fáradhatatlan munkájával az A-ligában is meg fogja állni a helyét. A vacsorán résztvevő tagok és játékosok kedélyes hangulatban a késő éjszakai óráig maradtak együtt.

VÁRDAYT MEG AKARTÁK LINCSELNI. Az elmúlt éjszaka több elkeseredett Mures drukker Várday lakására ment, hogy leszámoljanak vele a galatli mérkőzésért. Legnagyobb meglepetésre a játékos nem találták otthon. Átkutatták az egész várost, azonban nem találtak az eltűnt játékos nyomára. Valószínű, hogy Várday a veréstől való félelmében elrejtőzött.

EREDETI JÁTÉKOS ÁTIGAZOLÁS. Az Unirea-Tricolor vezetősége tárgyalásokat folytatott a Sportul Studentesc vezetőségével és azt kérte, hogy engedje át Ghenea nevű játékosát. Ezzel szemben az Unirea-Tricolor kötelezi magát, hogy egy évig díj-talanul bocsájtja a diáksapat rendelkezésére az obori pályáját. A Sportul vezetősége azonban nehezen szánja rá magát, hogy a játékosat átadja, mert egy kapussal még sem indulhat a bajnokai küzdelemnek.

A RIPENSIA FELJELENTETTE CHIROIUT. A Ripensia engedélyt kért a szövetségtől, hogy Chiroiut feljelenesse az ügyészségnek, mert a játékos új szerződést írt alá, ezért fel is vett ötezer leit és utolag derült ki, hogy más egyesülethez is szerződött.

Örök időkre eltiltott Várdayt a játéktól a Mures vezetősége. Várday, a marosvásárhelyi csapat kapusát szigorú büntetéssel sújtotta a vezetőség. A játékos örök időkre eltiltották a játéktól, ezzel a szenzációs ügy első felvonása lezárul.

(Budafok) és a közben külföldre távozott (Phöbus).

Fedezetek: Balog (Újpest), Balog (Nagy Dudás (Hungária), Lázár (Ferencváros), (Taxi), Pázmándi (Elektromos), Sós (Buzsaly (Újpest), Szalay (Nemzeti) és Szűcs (Újpest).

Csaárok: Ádám (Újpest), Béki (Phöbus (Hungária), Déri (Kispest), Fekete („WMM” (Ferencváros), Kincses (Kispest), Kisze (Ferencváros), Mester (Nemzeti), Palatinus (Kispest), dr. Sárosi (Ferencváros), Szabó III. (Hungária), Toldi (Ferencváros), Tóth (Phöbus), (Taxi), Vincze és Zsengellér (Újpest).

A PLOESTI TRICOLOR JÁTEKOS GLORIA CFR-BEN. Ismeretes, hogy a ploesti color csapata kiesett a nemzeti bajnokság előportyából. A vezetőség határozata értelmében pat indulni fog ugyan a B) osztályban, de a kosokat szélnek eresztí. A játékosok zöme val leg Galatiban keres elhelyezkedést, ha a Gloria hajlandó lesz megfizetni a kért egy milliót szeglet.

OLASZ ÉS SVAJCI VERSENYZŐK IS ILLNAK AZ IDEI „ROMÁNIA KÖRÜLI KERÉK” VERSENYÉN, melynek útvonala a következő: Curesiti, Râmnicul Sărat, Bărlad, Iasi, Suceava, na-Vatra, Beszterce, Kolozsvár, Gyulafe Nagyrszében, Râmnicul Vâlcea, Craiova, Fites curesiti. Az útvonal 1566 kilométer hosszú és szakaszon teszik meg a versenyzők szeptem és 17. között.

Sporthírek mindenfelé

Megszámozzák az olasz játékosokat. Az labdarúgószövetség legutóbbi ülésén úgy határozt, hogy a nemzeti bajnokság első csoportjában replő csapatok játékosait angol minta szerint számozzák. Ez a rendelkezés már az őszi b idényben életbelép.

Von Cramm is játszik Románia nemzetközi versenyein. A kiváló német teniszjátékos, a lenleg svéd állampolgár, levelet intézett egyik restli ismerőséhez, amelyben bejelentette, hogy retne résztvenni Románia nemzetközi tenisznyén. Tekintve, hogy von Cramm feltételei nélkül, bizonyosra vehető, hogy a fővárosi közöns világ legjobb amatőrtjátékosának játékában győ ködhetik. Von Cramm csak három év elteltévdulhat új hazája színeiben.

A Victoria játékosai Bucurestiben. Cornea, Ilean II. és Cocuban II., a kolozsvári Victoria kosai jelenleg a fővárosban tartózkodnak, ahol igazolásuk ügyében járnak el. Cornea az Unirea, Colozsar, Felecan II. és Cocuban II. pedig az Olcsapatához szeretnének leszerződni.

AUGUSZTUS
6

Református népi ünnepély

Ujkisodán egyházi építkezés alapja javára

KÖZGAZDASÁG

Export nélkül nem törleszhető
külföldi államadósság

Nemzetközi valutakonferencia az 1931. évi világrkrisis okairól. Ha a hitelező állam elzárja a piacát az adós elől, akkor azt fizetéképtelenné teszi

Stockholmban tartott nemzetközi valuta konferencián többek között Kresz Károly a magyarországi pénzügyi központi igazgató által előadott érdekes előadást a nemzetközi hitelről. Az érdekes fejtegetés egyik részét közlök itt:

Engedjék meg, hogy fejtegetésemet egy történelmi reminiscenciával kezdjem, amit az 1931. évi stockholmi kongresszusról magamban még mindig megőriztem. Akkor ugyanis Pirelli Nemzetközi Valuta Bizottság tárgyalásai alkalmával oly dolgokat mondott el, amennyit kívülről nem tudtam meg, majd nem profétaszzerűen beigazolódtak. Pirelli úr azt az akkoriban még jó kijelentést tette, hogy a jóvátételek és a nemzetközi tartozások fizetésének csak azért voltak komoly visszafatásai a gazdasági életre, mert

hitelező országokból mint fizetett jóvátételek és szövetségi tartozások eredő nemzetközi tőkék visszaáramlottak az adós országok felé,

amelyek a tőkeáramlás révén vált csak lehetségessé az adósságok fizetése, hacsak részben is. Miután, kérdezte Pirelli, ha ez a tőkeáramlás megszűnik, vagy pedig irányt változtat? Felelőre szerint annak nem lehet más következménye, mint hogy a nemzetközi gazdasági élet súlya fel fog bomlani.

Hogy miért kezdtem én meg előadásomat reminiscenciával a stockholmi kongresszusról, hogy miért volt ez akkoriban kinyilatkoztatás, ami most néhány év után annyira természetessé vált, annak oka az, hogy a háború végéig egészen 1931-ig az emberek nem fogták meg, hogy legalább nem fogták fel a kellő mértékben, azt a tényt, miszerint nemzetközi tartozások átutalása csak exportfelesleg nélkül történhetik, akár áruk, akár szolgáltatások formájában.

Éppen ezért, hogy ezt az abszolút igazságot ismerték fel, kényszerítő módon arra vezettek, hogy nemcsak a jóvátételeket és a szövetségi tartozásokat nem voltak képesek fizetni, hanem azokat a különösen rövidlejáratú tartozásokat sem, amelyeket Közép-Európában az emberek egymás között vállaltak, akár abból, hogy köztartozásokat fizessenek, akár konstrukciók stb. céljára.

Egyben arra is rá kell mutatni, hogy mind a kiserletek és erőfeszítések, melyek 1922 és 1926 év között a valuták stabilizációjára érdekeltek a különféle országokban történtek, mind kevés sikerrel és nagyon is problematikus eredménnyel jártak.

Edcliffe J. B. professzor mesteri jelentésében, mely tárgyalásai alapján a külföldi tartozások fizetése, hogy 1931. előtt az lett volna az egyetlen lehetséges módszer Európa rekonstrukciójának biztosítására, ha a kivitelek számára széles piacot nyitottak volna, ám az amerikai és más országok vámrendszerai ezt megakadályozták. Ezek az országok pedig pontosan azért tették a sok akadályt, mert nem ismerték fel, hogy legalább nem tudták kellően értékelni azt a megingathatatlan tételt, hogy a tartozások átutalása csakis látható, vagy láthatatlan exportfelesleg útján történhetik.

A C. C. I. pénzügyi és hitelpolitikai bizottság által rendezett ankét folyamán a fent idézett tétel egyhangúan elismerték. Ha pedig ezt a tételt elfogadjuk, abból azt a logikus következtetést kell levonni, hogy a hitelező országoknak el kell határozniuk magukat arra, hogy az adós ország termékeitnek piacot nyitnak.

pedig épp úgy az adós ország érdekében, mint saját jól felfogott érdekében is. Vagyis az 1931. óta az egyik és a másik oldalról nyertek tapasztalat alapján a külföldi tartozások kifizetésében kimondhatjuk, hogy az „A” országok sem nyújthatnak hitelt B. országnak, ha A. ország meg van győződve arról, hogy B. ország mondva teljesen biztos abban, hogy B. ország képes lesz a kérdéses hitelt visszafizetni, illetve az esedékes kamatokat, valamint tőkefelértéket megfizetni, ami nem következhet a másiké, csak ha a hitelező ország megnyitja a piacát az adós ország kivitele számára. De pénz-

politikai szempontból van egy másik ok is, amiért elkerülhetetlen, hogy a B. adós országból származó kivétel az A. hitelező ország felé irányuljon, mert különben megtörténhetik, hogy a C. ország felé irányított export ellenértékéből a B. adós ország esetleg nem képes kötelezettségeinek eleget tenni az A. hitelező országgal szemben, ami megeshetik olyankor,

Az új kartelltörvény az ipari racionalizálásra
törekszik

Az ár és gyártás ellenőrzését hatékonyra teszik

Több ízben írtunk a kartelltörvény módosításáról. Az előkészítő munka folyamatban van és az azt mutatja, hogy a módosító törvény melyen ki fog hatni nagyipari életünkre. Az elgondolás az, hogy a kartellek ne legyenek helyi árúvédő szövetkezetek, hanem azok a termelési ölelétszámára és az árú finomítására törekedjenek. Ezért szabályozni fogják, hogy az ellenőrző bizottság a termelőtől a kiskereskedőig nyomon kísérje az áralakulást és egyben való képet alkosson arról, hogy a kartellek az ipari és bányászati racionalizálást elősegítik-e?

A gyakorlati kivétel az üzemi gyártás raciona-

Mozgalom a szegénysorsu
kisiparosok megsegítése
érdekében

Bucurestiből jelentik: A „Semnalul” írja: Az ország valamennyi munkakamaráinak elnökei értekezletet tartottak a fővárosban a szegénysorsu kisiparosok megsegítésére vonatkozólag. Valóban — írja a lap —, igen sok tehetséges és értelmes iparos akad az országban, aki megfelelő anyagi eszközök híján nem tudja megbizonyítani képességeit. Ezek az iparosok kevéssé nyújtották meg a szükséges támogatást, amelynek segítségével olyan életkörülmények közé kerülnek majd, hogy tehetségüket kellőképpen fogják érvényesíteni.

Ugyancsak a Semnalul írja, hogy a kereskedelmi áruforgalom minél nagyobb szabadsága érdekében, anélkül azonban, hogy a szükséges ellenőrzésen enyhítenének, a nemzetgazdasági ügyi minisztérium nagy gazdasági és gyakorlati jelentőségű újítás tervével foglalkozik. Így többek között egységesítik azokat az intézkedéseket, amelyek az élet olcsóbbá tételére vonatkoznak.

Kétszeres értékesítési illetéket
fizetnek a malmok az illegális
buzavásárlás esetén

Az új búzaértékesítési törvény szerint azok a malmok, akik nem tudják igazolni, hogy minimális vagy azt meghaladó áron vásárolták a gabonát, a 90 banis értékesítési illetéket kétszeresít tartoznak fizetni. A végrehajtási utasítás szerint a malmokban levő ellenőrök a vásárlási bizonyítványt perfrálásal semmisítik meg. A regisztráltak pontatlan vezetése esetén a bírság első ízben 2000—20.000 lei, visszatérési esetében 5000—100.000 lei.

— A Caps árai a közigazgatás számára. A hatóságoknak és a közigazgatásnak a CAPS, az erdőkincstár szállítja a szükséges tüzfűt. Az erdélyi és bánági megyékben a CAPS a következőképpen állapította meg az új eladási árakat: Arad-megyében 5300—8400 lei, Temes-Torontál-megyében 7200—10.000 lei, Kraszó- és Szörény-megyékben 4800—8500 lei. Ezek az árak a megrendelő intézmény udvarára beszállítva értendőek.

ha a C. importáló ország valutája nem konvertibilis.

Másrészt és pedig szintén 1919. után és 1931. előtt nyert tapasztalatok folytán semmilyen adós ország illetékes és lelkiismeretes vezetője nem vállalhat semminő kötelezettséget másképp, csak ha bizonyosságot szerzett arról, miszerint a hitelező ország által megnyitott piac lehetővé teszi majd az adós ország kötelezettségének betartását. A C. C. I. ankétja folyamán egyszersmind azt is megállapították, hogy az adós ország tartozik a kölcsönöket produktív gazdasági célokra felhasználni, hogy a tartozások visszafizetése valóban megtörténhessék, másrészt viszont

a hitelező országnak magának is kell bizonyosságot szereznie afelől, hogy a kölcsönöket megfelelő célokra fogják

felhasználni és hogy az adós ország abban a helyzetben lesz, hogy exportálni és szállítani tudja a tartozások likvidálása szempontjából szükséges árukat és szolgáltatásokat.

lizálására is ki fog terjedni. Lehetőleg centralizálni kell a hasontermékeket gyártó üzemeket, hogy minimális termelési költség legyen elérhető. Irányítani fogják a tőkeelhelyezést, hogy felesleges beruházások ne történjenek olyan ipari ágakban, ahol máris tőkefelesleg mutatkozik. Ez az elv lesz döntő az iparpártolási kedvezmények megadásánál.

A kartellek köteleessége lesz, hogy együtt dolgozzanak a mezőgazdasággal gondoskodjan a nyersanyag utánpótlásáról és a terméket feljavítsa, esetleg a termelést finanszírozza.

Új ellenőrző bizottság a nagyadók
kivetésénél

A pénzügyminisztériumban rendelet törvény tervezetet készítettek, amelynek hatásköre az adómentesség javaslatán kívül a 200 ezer leit meghaladó egyenesadók ellenőrzésére fog kiterjedni. A bizottság elnöke egy semmitűző bíró lesz.

Árfolyamok

CSÜTÖRTÖK, AUGUSZTUS 5.

Hivatalos árfolyamok. (Az első szám a vételt, a másik az eladást jelenti). Holland forint 75.35—76.52, belgas 24.01—24.36, angol font 662.40—672.75, olasz lira 7.172—7.172, francia frank 3.78—3.85, svájci frank 31.88—32.36. Ezekben az árakban a devizafelár is beffoglaltatik. Dinár 2.898—3.05, pengő 26.50—27, német márka 40.50—41.50.

(=) GABONAARAK. (A Dengl és Kleinmann cég jelentése). A bánági gabonapiac megindult az üzlet az újbúzában. A többi gabonafajtát iránt a kereslet lanya. A piaci árak a következők: új búza hetvenöt kilós 420, tengeri 415, korpa 350, új zab 440, takarmányárpa 340, tavaszi árpa 370—380, muharmag 400, tőkénag 900, káposzta repce 350, lencse 600—700 lei százkilónként.

— Mocsonyi Antal — a Vacuum elnöke. Mocsonyi Antal fővadászmestert, aki több erdélyi pénzügyi és vállalat igazgatótanácsának tagja, a bucarestii Vacuum Oil Company petróleum vállalat elnökévé választotta.

— Területi kartell a német érdekeltségű biztosítótársaságok között. A német érdekeltségű romániai biztosítók intézetek szorosabb együttműködésére megállapodást kötöttek. Eszerint a Transylvania, a Britania és az Agronomul biztosítók felosztották egymás között a piacot, olyképpen, hogy a romániai német kisebbség által lakott területek közül a Britania az okirálysági, a Transylvania az erdélyi szász, míg az Agronomul a bánági sváb és a bucovinai német vidékeken fog élenkiseb tevékenységet kifejteni. Az Agronomul biztosító a megállapodásnak értelmében az aradi törvényszéknek már be is jegyeztette, hogy a brassói fiókot ügynökséggé, a bucarestii, temesvári, aradi, kolozsvári, szatmári és cernauti fiókokat vezérfelügyelőséggé alakította át.

LEGUJABB

Megszakadtak az angol-japán tárgyalások

Japán belép a tengelyhatalmak katonai szövetségébe

Tokióból jelentik: Félhivatalosan jelentik, hogy a tokiói értekezlet keretében a két fél áthidalhatatlan nézetbeli eltérése miatt megszüntették a gazdasági megbeszéléseket addig, amíg Anglia újból nem javasolja azok folytatását.

Az ideiglenes elhalasztás oka az Egyesült Államoknak Japánnal kötött szerződése felmondásánál tanúsított eljárása, ami Anglia álláspontját is megmerevítette a japán követelésekkel szemben. Angliának az a szándéka, hogy a tokiói megbeszéléseket csupán politikai kérdések le-tárgyalására korlátozzák és az angol kormány azon fáradozik, hogy

• gazdasági kérdések tárgyalásába az Egyesült Államokat és Franciaországot is belevonják.

A vezető japán katonai személyiségek tegnap két órán át tanácskoztak

a kommunistaellenes egyezmény megerősítését célzó új formulák ügyében.

Jólétesült körök rámutatnak, hogy a tanácskozással egyidejűleg a római és berlini japán nagy-

követek az olasz, illetve a német külügyminiszteriumban folytattak tanácskozást. Mindebből arra következtetnek, hogy

a három nagyhatalom közötti katonai szerződés megkötése ismét előtérbe került.

A tokiói tanácskozásokon különben résztvett a hadügyminiszter, a japán hadsereg vezérkari főnöke és a csapattestek több vezénylő tábornoka.

Végső tárgyalások folynak a szerb-horvát megegyezés tárgyalásában

Belgrádból jelentik: Cvetkovics jugoszláv miniszterelnök a mai napon megszakította dalmáciai nyaralását és Veldebe utazott, hogy ott Macsek helyettesével, dr. Sutejvel, folytasson tárgyalásokat a szerb-horvát megegyezés érdekében. Úgy tudják, hogy végső megbeszélésekre ültek össze és a hazaérkező Pál jugoszláv regenshercegnek már átnyújtják majd aláírás céljából a megegyezésről szóló okiratot.

Taftt egykori elnök fiát jelöli a köztársasági párt Rooseveltt ellen

Cincinnati-ből jelentik: A köztársasági párt bizottsága Robert Taftt szenátornál lépéseket tett, hogy a köztársasági párt nevében jelöltesse magát a jövő évi elnökválasztáson. Beavattottak szerint Taftt beleegyezését adta jelöltetéséhez. Taftt szenátor különben fia az egykori elnöknek.

A Sárga folyó előnti a kínai falvak száját

Londonból jelentik: A Daily Telegraphnak jelentik Hongkongból, hogy a nyári esőzések következtében aggasztóan megáradt a Sárga-folyó és minthogy az áttört gátak nagyrészt a had-

műveletek miatt nem lehet betömni, a történelemben példátlan veszedelem fenyeget több tartományt. Az áradat máris többszáz falut elöntött és a tömegek Tiencsin felé menekülnek.

Rádió

PÉNTEK, AUGUSZTUS 4.

Bucuresti. 7: Hanglemezek, torna, háztartás-nácsadó. 12: Hanglemezek. 13: Időjelzés, tanácsadó. 13.08: Hangverseny. 14.10: Rádió-újság. 15.10: Aktualitások. 19: Időjelzés, idő-jelentés. 19.02: Előadás. 19.17: Hanglemezek. Előadás. 20.15: Nápolyi dalok. 20.35: Hang-verseny. 21.15: Rádió újság. 21.40: Részletek a magyarországi országi műveiből. 22.45: Rádió újság. 23: Hanglemezek. 23.45: Német és olasz nyelvű hang-galát.

Budapest I. 7.45: Torna, hírek, hanglemeze. Hírek. 11.20: Felolvasás. 11.45: Előadás. Szimfónikus zene. 13.40: Hírek. 14.30: Játék. 15.30: Hírek. 17.20: Diákkézlő. 17.45: Idő-jelzés, időjárásjelentés, hírek. 18: Hírek szlovák-magyar-országi nyelven. 18.10: Hang-lemezek. 18.30: Előadás. 19: Sporteredmények. 19.15: Zene. 19.40: Táncoló billentyűk. 19.45: Adás. 20.15: Hírek. 20.25: Cigányzene. Aida. Dalmü négy felvonásban. 22.50: 24.35: Hírek német, olasz, angol és francia nyelven.

Budapest II. 20.30: Előadás. 21: Hírek. 21.20: Gányzene. 21.40: Tánclemezek. 22.40: Idő-jelentés. 22.45: Magyar nóták és csárdások.

SZOMBAT, AUGUSZTUS 5.

Bucuresti. 7: Hanglemezek, torna, háztartás-nácsadó. 12: Hanglemezek. 13: Időjelzés, tanácsadó. 14.10: Rádió újság. 15.10: Aktusok. 17: Országór óra. 19.15: Időjelzés, idő-jelentés. 19.17: Hangverseny. 20: Előadás. Argentínai és mexikói zene. 20.35: Rádió 21.15: Tánclemezek. 22: Rádió újság. Hanglemezek. 23: Rádió újság. 23.15: Hang-verseny. 23.45: Francia és angol nyelvű hírszo-

Budapest I. 7.45: Torna, hírek, hanglemezek. Hírek. 11.20: Felolvasás. 11.45: Felolvasás. Hangverseny. 13.40: Hírek. 14.30: Hanglen. 15.30: Hírek. 17.15: Bátor Irén meséi. Időjelzés, időjárásjelentés, hírek. 18: Hírek és magyar-országi nyelven. 18.10: I. szárm. gőscsoport. 18.40: A rádió postája. 19.10: zene. 19.45: Csevegés. 20.15: Hírek. 20.25: I. lemezek. 21: Hangfelvétel. 21.30: A cigány Operett három felvonásban. 22.40: Hírek. 2 Hírek német, olasz, angol és francia nyelve.

Budapest II. Mezőgazdasági felőra. 21: F. 21.20: Tánclemezek. 21.50: Előadás. 22.20: lőzene. 22.50: Időjárásjelentés.

APRÓ HIRDETÉSEK

Az este 6 óráig feladott hirdetések másnap reggel megjelennek

1938. júl. 18-án megjelent 69094. sz. miniszteri rendelet alapján apróhirdetési áraink a következők: állástkeresés, elveszett tárgyak, eltűnt személy, hirdetés a gyógyhely hirdetése szavankint egy leu. Levelezés nem közzelhető. Házasság szavankint öt leu, minden más rovatban szavankint kettő leu. Legkisebb apróhirdetés tíz szó. Az apróhirdetések díja előre fizetendő. — Apróhirdetés két felvétel: Déli Hírlap kiadóhivatala, Piata I. C. Brătianu 8. kerület: Tamás-trafik, Piata Badea Cărtan 8. — Kardos-trafik, Piata Traian (szerb templom mellett) Grósz-trafik, Calea Dorobantilor 2. III. kerület: Helfenbein-trafik, Piata Lahovari IV. kerület: March-trafik, Piata Kúttl. — Nőrády-trafik, (Ti volí mellett). Olariu-trafik, Piata Dragalina 6. Telefon: 45-06. — Vittek-trafik, Bul. Carol 54. — Galgóczy-trafik, Strada Brătianu 15/a. Telefon: 45-18.

<p>Alkalmazás</p> <p>Munkabejelentés, 12-18 éves könnyű kézimunkára felvétetik. Cím a kiadóhivatalban. 1064</p> <p>Keresek bejárónőnek tisztességes aszszonyt egész napra 2 személyhez. Jelentkezni II., Baie Neptun I. 4. 1206</p>	<p>Oktatás</p> <p>Liceumi tanár előkészít javítóra román-franciából. II., Str. Dacilor 4. ajtó 11. 1197</p> <p>Pótvizsgára lelkiismeretesen előkészítetek, elsősorban román nyelv és irodalom, történelem, földrajz, és francia nyelv, és irodalomról. Eddigi eredmények garantálják a sikert. Cím I., Bulev. Reg. Maria 3. II. em. 6. Telefon: 18-41 1070</p>	<p>2 drb. egyszobás lakás kerestetik szeptember 1-re. Címeket „Pontosan fizetünk” jellegre, a kiadóba. 1067</p> <p>Ha szép akar lenni?</p> <p>Használjon KULKA-féle Utom-tejkrémet, lilium-tejszappant és tiómpudert, három szinben. Kap-tató kizárólag a</p> <p>Városi</p> <p>gyógyszertárban</p> <p>a „Fekete Sashoz” az Arany Szarvas épületben I., Piata I. C. Brătianu.</p>	<p>Atias-velei</p> <p>Hordók 20 drb. eladók. IV., Str. Ian cu Vacarescu 39. Megtekinthető a déli órákban. Házmesternél. 117</p>
<p>Állást keres</p> <p>Ispánnak menne 47 éves, földműves iskolát végzett, nő gyermektelen férfi. Cím: Béres Dániel III., Str. Victor Babes 4 földszint (Kiss Márton péknél). 1065</p> <p>Felsőkereskedelmi végzett igen szép írással, volt könyvelő, ügyvédi irodában, vagy faüzletben irnoki állást vállal. Szíves megkeresések Györfy Bol-dizsár III., Str. Brâncoveanu 35. 1066</p>	<p>Lakás</p> <p>Bátorozott szoba fürdőszobahasználat, esetleg teljes ellátással azonnalra kiadó. IV., Str. Mircea Voda 3. 1039</p> <p>Modern 2 szobás lakás szeptember 1-re kiadó 1.400 leiért III., Str. Vadul Călugăreni 18. Telefon: 37-48. 1205</p>	<p>Különféle</p> <p>A búziási határban 32 hold szántó és 4 hold legelőhöz feles társat keresek Búziás, Str. Soimilor 5. 1198</p> <p>Üzletheletőség Str. Dacilor 10 alatt azonnal kiadó. Érdeklődni lehet: Szalaggyár III., Str. Odobescu 13. Telefon: 38-38. 1207</p>	<p>Jöjjön Ön is családjával nyaralni</p> <p>Baile Lipova (Lippafüredre)</p> <p>Kényelmes szállodák, elsőrangú konyha, hegyilevegő, az ország egyik legszebb és legmodernebb gyógy- és strandfürdője</p>

Nyomatja a „HIRLAP” tipografia și editura S. I. n. c. Arad